

GLASILLO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

V združenju je moč!

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

"Glasillo" izjaha vsaki teden v petek. — Cirkulacija je dosegla nad deset tisoč nativov. List je razširjen po Zdr. Državi, Canadi i stari domovini.

Cene za oglaševanje po pogodbi. Eno stopnja 10 point vrsta 8 centov.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravnništvo Glasila je v Chicagu, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljateljce, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina na Zdr. Državo in Canado je \$1.00, za inozemstvo \$1.50.

LETO—YEAR VI.

Chicago, Ill., 18. julija (July) 1913.

ŠTEV.—NUMBER 29.

Razkritja o "Narodni zvezi proizvajalcev."

Nauk za delavce.

Še nobena afera ni povzročila toliko prahu, kakor odkritja polkovnika M. Mulhalla, republikanskega politikarja iz Baltimora. Mulhall je bil sčasoma policaj v Clevelandu, O. in je bil odpuščen iz službe. Potem je postal tajni policaj in leta 1902 je stopil v službo zveze tovarnarjev.

Njegovo glavno delo je bilo, da je podkupoval zakonodajalce, da so glasovali proti vsem delavcem koristnim zakonom in za interese kapitalistov. Delo se mu je posrečilo in o tem so se organizirani delavci lahko prepričali tekoma zadnjih enajst let. Njegova naloga je bila, da je povzročal štrajke v interesu delodajalcev, kupoval delavske voditelje stare angleške metode in tako vničeval vspehe štrajka. Ako delavskih voditeljev ni mogel podkupiti, potem je skušal uničiti jih na kakšen drug način. Mulhall imenuje senatorje, kongresnike in ljudske zastopnike, ki so bili na plačilni listini tovarnarjev ali so bili z njimi v kakšni drugi zvezi, da so izvrševali zanje in proti delavcem umazano delo.

Med politikarji buržoaznih strank našteva najbolj vplivne voditelje. Med njimi so Taft, bivši predsednik Sherman, bivši podpredsednik in senatorji Lodge, Foraker, Hemenway, Aldrich, Scott, Nelson, Stephenson, Townsend in Gallager. Za temi sledi vrsta kongresnikov in senatorjev, ki so bili v zvezi s tovarnarji in kapitalisti. Med njimi sta bivši predsednik kongresa Joe Cannon, Curtis Gould, sedanji poslanik v Rusiji, in H. H. Herriek, zdajšnji poslanik na Francoskem.

Danes se ne more izreči kaj je Mulhalla napotilo, da je javno izpovedal grehe zveze tovarnarjev in "ljudskih zastopnikov", ki so bili v službi kapitalistov. Skoraj neverjetno je, da ga je vest tako pekla, da je hotel z javno izpovedjo potolažiti svojo vest in popraviti, kar je s svojim delom škodil delavstvu. Ali je mogoče maščevanje? Ali zveza tovarnarjev ni zadostila njegovim zahtevam? Ali je le navaden manever, da postane nekateri kapitalistični politikarji politično mrtvi, ker se jih kapitalistični politikarji novejšje struje ne morejo otrestiti? Kdo ve? Prihodnost bo odkrila, kakšni motivi so učinkovali nanj, da je izdal tiste, za katere je delal enajst let. Naj bodo motivi kakeršni hočejo, njegova izpoved je dober nauk za vse delavstvo.

Zveza proizvajalcev ima 225 organizacij s 400 člani, ki premorejo 10 biljonov. Organizacija se je ustanovila, da bi izrabila vlado Zdr. države kot golo orožje za interese kapitalistov in da bi preprečila vse, kar ima koristiti delavstvu. Gospodje, ki so vedno povdajali, da ljubijo in spoštujejo zakone in obsojajo "graft" v vsaki obliki, so se posluževali takih umazanih sredstev, ki spreminjajo ljudske zastopnike v nizkotne korupcioniste.

Kupovali niso le politikarjev, ljudskih zastopnikov, marveč tudi duhovnike vseh ver. Najemali so jih, da so kot sodniki pri spornih točkah v razsodiščih razsodili v prilog kapitalistom. Mulhall pravi, da je najemal duhovne, da so med strajkujoče delavce zanašali neslogo, da je bilo tem lažje uničiti stavko, ali jo pa ugodno poravnati za kapitaliste. To se je zgodilo v štrajku čevljarjev v St. Louisu in stavki klobučarjev v Danburyju, Conn., kjer so bili kasneje štrajkujoči klobučarji obsojeni, da morajo plačati kapitalistom \$250,000 odškodnine. Pri tej stavki so razni duhovni delovali v korist kapitalistov. Neki teh duhovnov je kas-

neje potoval s svojo gospo pastrico v New York, kjer je živel v hotelu kakor razsipnik. Odpeljal se je na odhiti v Evropo. Seveda na troške zveze tovarnarjev. (Ali je bila tudi v tem slučaju vera privatna zadeva?)

Kardinalu Gibbonsu so priredili banket, da bi ga dobili na svojo stran in da bi delal kot posredovalec za tovarnarje. Zveza tovarnarjev je plačevala za poslušne hlapce tudi volilne troške. Plačala jih je za R. B. Coleja iz države Ohio, ker je zato posilil prejšnji podpredsednik.

Umazano delo je vršil republikanski zastopnik H. Bannion iz države Ohio v stavki čevljarjev v Portsmouthu, O. leta 1907.

Predsednik delavskega komiteja v kongresu od leta 1907 do 1911, bivši kongresnik J. J. Gardner se je resno trudil, da bi razkril grdo početje zveze tovarnarjev. Zagrozili so mu, da ga bodo uničili pri prihodnjih volitvah in moč je moral umolkneti.

Thomas Littlepage, F. Nunenmacher in I. McIntyre so služili kot agentje za stavkokaze. Predsednik carske komisije je dal denar zastopniku Watsonu za storjeno delo.

Mulhall nadalje pripoveduje, da je Littlefield, ki je poznan v celi deželi kot nasprotnik delavcev v letu 1906 tako napojil z žganjem demokratične volilce, da niso mogli na volišče. Na ta način je sebi osiguril zmago.

Tovarnarji so plačali vse. Littlefield je izpil 6 čašice mešane pijače z žganjem zaporedoma, katere je Mulhall naročil za temperančnega apostola Watsona.

Mulhall nadalje odkriva, da so imeli 40 tisoč dolarjev pripravljeno, da bi podkupili Gompersa. Ker se to ni moglo izvršiti, so ga hoteli moralno uničiti. Nastavili so mu past, da bi se sešel na konferenci v Van Cleavejem. Gompers je bil previden, sumil je, da ga hočejo ujeti in ni šel v nastavljeno past.

McDermott, katerega smo že v kratki notici omenili v "Glasilu", je bil po poročilu Mulhalla plačan agent zveze tovarnarjev. Dal je celo na vpogled korespondenco, ki jo je vodil z A. F. of L. Igral je ulogo delavskega prijatelja izvrstno, plačilo je pa prejel od tovarnarjev.

J. J. Jenkins, predsednik justičnega komiteja je bil tudi v zvezi s tovarnarji.

Imeli so poseben sklad za podkupovanje voditeljev A. F. of L. Delavske voditelje, ki so bili pošteti in se niso dali podkupiti, so postavili na črno listino.

Mulhall trdi, da je tekom časa, ko je bil v službi tovarnarjev, izdal \$200,000 za uničenje štrajkov in politično delo. Denar so dali tovarnarji. Ima tudi 20,000 pisem in dokumentov, s katerimi lahko dokaže, da govori resnico.

Upajmo, da do Mulhall ostal mož beseda in bo pred kongresnim komitejem razkrinjal vse tiste ljudi, ki so si pridobili zaupanje delavcev, da so jih potem izdali. Čas je, da se hlev izčisti. Mulhallova razkritja dokazujejo jasno kot beli dan, kakšne cvetke rodi angleška metoda v delavski organizaciji. Delavci vseh narodov so zavrgli to staro metodo, ki odpira korupciji na široko vrata. Iz teh razkritij se tudi učimo, da je vsakdo lump, ki stoji v prvih bojnih vrstah delavstva in če ga hvalijo kapitalistični listi kot bistroumnega delavskega voditelja. Kdor je zvest svojem razredu, delavstvu, za tega nimajo kapitalisti v svojih listih drugazga kot psovke. Nihče ne more sedeti na dveh stolih: služiti kapitalistom in delavstvu. Delavski voditelj, ki pripoveduje delavstvu, da kapitalisti in delavci lahko delajo sporazumno in da so njih interesi enaki, je navaden navihaneč. Časnikar, ki poje visoko pesem o harmoniji med delavstvom in kapitalisti, ni nič boljše. Interesi kapita-

listov so tako nasprotni interesom delavstva, kakor sta si ogenj in voda. Ako kdo trdi, da se lahko voda in ogenj združita pod parnim kotlom, potem ne ve, kako učinkuje ogenj pod parnim kotlom in kakšen je učinek vode v kotlu, dasi nista niti v direktni segrela voda v toliko, da se prične spreminjati v paro, prične pritiskati na vse stene kotla in išče izhoda. Najmanjša nepaznost lahko povzroči, da pritisek postane tako močan, da se stene kotla razlete s strašnim treskom in voda, ki je bila v kotlu in katero je prisilil ogenj, da se je pričela spreminjati v paro in pritiskati na vse strani, vdari kotla in uniči svojega sovražnika: pogasi ogenj. Prvič ogenj prisili vodo, da razpoči in razrine stene kotla, potem pa voda pogasi ogenj. Kje je tu soglasje, kje harmonija? Torej tu ne vidimo harmonije.

V človeški družbi je nasprotstvo še večje. Kapitalist izkorišča delavce zavoljo dobička. To doseže z nizkimi plačili, dolgim delovnikom, slabimi varnostnimi napravami, s slabo plačanim delom otrok in ženstva itd. itd. Delavec stremi za boljše plačo, pravzaprav za tem, da gre njemu vrednost izdelka, ki jo imel, ko zapusti tovarno; za boljšimi higijeničnimi napravami; za krajšim delovnikom; za odpravo otroškega dela itd. Miljoni delavcev pa danes ne stremijo le za temi reformami, marveč odločno zahtevajo, da vsa produktivna, prometna in razdelivna sredstva postanejo splošna last, kar je le tem potom, ki je edino pravičen, mogoče odpraviti nasprotstva v človeški družbi in pravično razdeliti sadove dela med tiste, ki delajo in proizvajajo z umom ali z rokami. Med delavci in kapitalisti ni torej nobenih skupnih interesov.

Razkritja Mulhalla so torej dober nauk za nas vse. Zveza tovarnarjev je najela in plačala nebroj agentov, da so delavcem pripovedovali bajko o harmoniji med kapitalisti in delavci. Hvalili so te agente v kapitalističnih časnikih kot razsodne in dalekovidne voditelje delavstva, ki se z ublaženjem nasprotstev med kapitalisti in delavci nesebično žrtvujejo za delavce. Danes pa stojte ti nesebičnejši v javnosti razkrinkani kot izdajalci delavskih koristi.

Delavstvo ne potrebuje nobenih odrešenikov, da ga rešijo kapitalistične tlake. Delavstvo se lahko osvobodi samo brez tuje pomoči. Ključ do vrat, ki vodijo v svobodo, v gospodarsko enakopravnost pa tvori razredno zavedna organizacija, strokovna, politična in gospodarska.

Mulhall je s svojimi razkritji to dokazal in potrdil.

Inozemstvo.

— Poročila, ki prihajajo iz Balkana, si povsem nasprotujejo. Grška in srbska vlada očitata bolgarskim vojakom najhujša grozodejstva. Bolgarska vlada pa trdi, da so ti očitki navadna laž, ki ima namen očrnuti bolgarske vojake v javnosti kot divjake.

Poročila o zmagah so tudi zmedena. Grška in srbska vlada pripovedujeta, da se Bolgari povsod umikajo. Bolgarska vlada pa zopet pripoveduje o zmagah nad grško in srbsko vojsko.

V javnost je prišla vest o revoluciji v Sofiji. Temu nasprotno trdi bolgarska vlada, da je v Sofiji vse mirno.

Na vseh vesteh o zmagah in revoluciji je toliko resnice, da prejšnji balkanski zavezniški koljejo drug drugazga v bratomornem klanju.

Rumunija je mobilizirala svojo armado in zasedla Silistro. Bolgari se niso upirali rumunski vojski.

Iz spanja so se baje tudi zbudili Turki. Brzojavka poroča, da turška armada maršira proti Drinopolju. Enveč bej je z svojimi četami v Rodostu. Turška vlada je baje grški in srbski vladi ponudila zvezo proti Bolgariji. Tableau! Tako zgleda zveza balkanskih zaveznikov proti Turčiji. Diplomacije evropskih velesil si mamejo veselja roke, ker bodo vsplili njih načrti, ako se balkanski zavezniški ne streznejše še v zadnjem trenutku.

— Iz Nogalesa poročajo, da se mehikanski vstaši, ki brojijo nad 5550 mož že dalj časa merijo v majhnih praskah z vladnimi četami, ki branijo postojanke ob Kalifornijskem zalivu.

Mehikanski listi so prinesli obširna poročila, da ameriški državljani podpirajo revolucijo v Mehiki. Ameriški konzul J. H. Johnson v Matamorasu je baje prigovarjal mehikanskim zveznim vojakom, da naj prestopijo k vstašem. Nadalje očitajo, da je ameriška bojna ladja, ki je bila zasedrana v Guayami, s svojimi električnimi obsevalci obsevala mesto, da so vstaši lažje našli svoj cilj.

Ameriški konzul v Tampicu se je baje poslužil brezličnega brzjava, da je vstaše obvestil o pozicijah vladnih čet. 18. eskadron ameriške konjice je baje pomagal vstašem, ko so naskočili Naco.

— Na Irskem je nastala velika rabuka, ko se takozvani "Orange-men" praznovali svoj 12. jubilej. Razbijali so šipe, mnogo policajev in civilistov je ranjenih. Narodnjaki in unionisti so vzprijeli krvavo bitko. Ko je prišla policija na lice mesta, so se združili in napadli policijo. Boj je trajal nad uro in pol. V boju so rabili palice, kamenje in samokrese.

Iz Londona poročajo, da se je policija zaman trudila, da bi aretirala E. Pankhurstovo, znano sufražetko. Med sufražetkami in policijo je prišlo do pretepa, kot orožje so služili dežniki in palice. Navsezadnje se je posrečilo policiji aretirati gđe. Kennayjevo, katero so "zmagoslavno" odvedli v zapor.

— Španski kralj je podpisal ukaz, s katerim so poklicali pod zastavo prostovoljce za vojno v Afriki, na ta način upajo dobiti zadostno število pustolovcev, ki so pripravljeni v interesu španskih kapitalistov oropati domačine v Afriki za ves njih imetek in spreminiti jih v pokorne sužnje.

Svoje kulturno misijo v Afriki izvršuje španska vlada na ta način, da je njena armada razdajala šest vasi, da ni ostal kamen na kamnu. To vandalsko početje je vplivalo tako pomirvalno na domačine, da so se Marokanci v tangerskem pasu odločili, da se z vso silo postavijo Špancem v bran.

— Minoli teden je strašen vihar divjal prek Italije, kateremu so sledili hudi nalivi. V Rimu je padla temperatura pod 60 stopinj Fahrenheita. Takega vremena ni bilo v Italiji od leta 1313.

V mesinski okolici je poplav uničil vinograde in žitno polje. Ljudstvo je moralo bežati iz bajt, ki so jih postavili po velikem potresu.

Iz Neapolja poročajo, da je grozen vihar, ki je divjal prek mesta, tako ohladil ozračje, da je temperatura padla na ničlo.

— Na Ogrskem sta neki Maroš in Samos zapustili svojo strugo in poplavlili bližnjo okolico. Velik pritisek vode je porušil nasipe na mnogih mestih. Mnogo vasi je razdejanih. Prebivalci so morali bežati, ne da bi jim bilo mogoče kaj vzeti s sabo. Železniški promet je na poplavljenem ozemlju popolnoma ustavljen. Poplav je zahteval tudi mnogo človeških žrtev.

Škoda na poljskem sadežu in živini znaša več milijonov kron.

— V Chateneyju na Francoskem je eksplozija parnega kotla v neki opekarni povzročila smrt sedmih delavcev. Druhih devet delavcev je tako nevarno ranjenih, da bodo težko okrevali.

Blizo mesteca Monacourt so našli ožgane ostanke samoleta, pod njimi pa sežgane ostanke dveh letalecev, Percina in njegovega sina. Oba sta našla žalosten konec, ker njima je bilo nemogoče izkobacati se izpod samoleta.

— Iz Holandskega je došla vest, da je dr. Kirb Bob, liberalni demokrat, kateremu je kraljica Viljemina naročila sestaviti novo ministrstvo, k sebi poklical Pietra Troelstra, znanega socialistu in mu ponudil ministrski portfelj. Obenem mu je rekel, da naj socialistična stranka imenuje še dva sodruga, ki bi bila sposobna prevzeti mesta v novem ministrstvu.

— Turški sultan se je odločil, da se uvede v Turčiji dalekosežne reforme pod vodstvom izkušenih inozemskih izvedencev.

Ameriške vesti.

— V zvezni zbornici je pričela splošna razprava o demokratični carinski predlogi. Republikanska manjšina ima pripravljenih mnogo dodatnih predlogov, s katerimi bo obstruirala predlogi, ako jih ne bo mogla vtihotapiti.

Glavni govornik demokratov in uprave je senator Simmons, ki je prečital in razložil poročilo večine. Na strani republikancev je to ulogo sprejel senator Penrose.

Zadajšnja predloga se prav malo loči od predloge, ki je bila predložena demokratični stranki in konferenci pred tremi tedni. Dostavili so nekatere manj važne spremembe in izemili iz nje tehnične napake.

— Štrajkujočim stavbinskim delavcem v Birminghamu, Ala., v mestu s komisijonsko vladno, so se te dni odprle oči, da bodo znali soditi o politiki. V tem mestu so delavci izvolili socialistu za kontrolorja, ki je imel nalogo obsojati štrajkujoče delavce. Socialist Klement R. Wood ni le proglašil vse obtožene štrajkujoče delavce nedolžnim, marveč je tudi pošteno oštel policaje, ki so s svojim brutalnim nastopom izživali delavce. Na to je šel socialistični sodnik na ulico in v daljšem govoru podučil delavce, kako naj nastopajo proti brutalnim policajem. Posledica tega je bila, da so trije komisijonarji odstavili sodnika, ki ga je izvolilo ljudstvo, češ da ni sposoben za ta posel. Mesto njega so imenovali sodnikom nekega delavcem sovražnega advokata. Od tega dne zopet obsojajo mirne stavkovne straže v ječo. Za delavce je ta dogodek dober nauk. Iz njega se uče, da morajo pri prihodnjih volitvah izvoliti socialiste ne le v posamezne urade marveč v vse urade in postavodajne zastope, ako hočejo uzdati kapitalistične najemnike.

— Viharji in nalivi so napravili mnogo škode v državi Ohio in Pennsylvaniji. V srednjem Ohiju je deževalo, kakor da bi se vtrgal oblak. Potoki in reke so narastli in zapustili svoje struge. Pri Zanesvillu je voda odnesla provizorični most Baltimore & Ohio železnice. Reka Muskingum je narastla za devet čevljev. Železniški promet med Columbusom, O. in Pennsylvanijo je vstavljen. Osebnih vlak, ki vozi v New York, je zapustil Columbus ob 10:20 zvečer in je vozil le do Newarka, O. Od tam se je vrnil zopet v Columbus. Železniška

proga je na več mestih izpodplavljena.

— Thomas P. Kane, nadzornik denarnih sredstev, je odredil, da sme "First National Bank" v McKeesportu, Pa., zopet pričeti s poslovanjem, ker ima po poročilu bančnega preglednika Williamsa dosti denarja pri rokah in je podjetje solventno. Banko so zaprli pred enim tednom.

— Iz Washingtona, D. C., poročajo, da Amerikanci beže iz Mehike. Skoraj z vsakim parnikom iz mehikanskih luk prihajajo beguni.

Večinoma so siromaki, ki so vsled večletne revolucije izgubili vse.

Ameriški konzuli v Mehiki so dobili navodilo, da naj se orbnejo za denar na vlado, da lahko zapuste Amerikanci Mehiko, ki žive v nevarnih krajih in so brez sredstev.

— Ameriška sardinska industrija je v zelo žalostnem stanju. Zadnje čase so bile sardine ameriškega izdelka tako slabe, da niso bile vžitne. Poljedelsko ministrstvo je odredilo, da se zgradi laboratorij za sardinsko industrijo v Eastportu, Me., katerega bo načeloval dr. E. F. Weber iz zveznega kemičnega oddelka.

— Med rojaki — Neznanee je v Kenoshi, Wis., poklical bogatega Italijana S. Clementa zgodaj iz stanovanja. Ko je Clement stopil na ulico, ga je neznanee ustrelil in težko ranil. Clement noče povedati, kdo je streljal nanj in pravi, da bi celi njegov družini pretela pogibelj, ako bi izdal zločinca.

— Blizo Saline, Kas., je 60letni S. Johnson ustrelil 45letnega H. Parohla, ker je dolgoval Johnsonovemu sinu \$1.25 na mezdi za storjeno farmersko delo. Po izvršenem zločinu si je Johnson z brtvijo prerezal vrat.

— Železniške nezgode.—V bližini postaje Cambridge, O., sta trčila skupaj dva osebna vlaka Baltimore & Ohio železnice. Štiri osebe so izgubile svoje življenje, mnogo oseb je pa ranjenih.

Blizo postaje Vineyard, Cal., sta zadela drug ob drugega dva voza "Pacifične električne železnice". 30 do 40 oseb je bilo vbitih.

Na "Michigan Central" železnici sta se dogodili dve nezgodi. Na progi Chicago Buffalo je skočil raz tri vlake s praznimi vozmi. Strojvodja je mrtev, kurjač pa ospano ranjen.

Nekaj ur kasneje sta severno od Jacksona trčila skupaj dva osebna vlaka. Več potnikov je ranjenih.

— V nedeljo je zborovalo nad 2000 žensk v čikaškem gledališču Garrick. Protestirale so proti zakonodajalcem v illinojski zakonodajni, ki so glasovali proti detektivnemu delavniku in minimalni plači za ženske.

Senatorji Beale, Olson in Waage so največ zakrivili, da je bila zakonska predloga pokopana. Ženske imajo v Illinoisu sedaj volilno pravo in zapomnijo naj si imena, ker bo plačilni dan prišel na dan volilne bitke. Omenjeni senatorji niso socialisti, ampak zastopniki današnjega družebnega reda.

— Zvezni zdravstveni urad v Washingtonu je izdal svarilo, da naj nihče ne rabi priprav, ki služijo, da se z njimi odreže konec smotke. Nekateri ljudje imajo navado, da denejo smotko v usta, preden jo odrežejo. Na ta način se prav lahko okuži z rezilom za smotke druge ljudi, ako je rezilo na kakšnem javnem prostoru, kjer ga lahko rabi vsakdo.

DOPISL.

Neffs, O.

Naznaniti Vam imam žalostno vest, da smo izgubili našega brata in sodruha Josipa Dermača.

Bolehal je že dalje časa. Dne 7. julija ga je njegov brat peljal v bolnico v Wheeling, kjer je pol ure po bratovemu odhodu umrl. Med potjo se je jako dobro počutil in sploh ni mislil, da bo že moral umreti. Njegovo smrt so nam sporočili šele drugi dan, narkar so ga prepeljali na Neffs, kjer smo ga 10. julija pokojali.

Da, sodruha Josipa Dermača ni več med nami, toda duh njegov, dela njegova bodo med nami živele. Veliko je deloval za pruboju in povzdigo zatiranega proletariata in z njim smo izgubili nenadomestnega delavca na socialističnem kakor društvenem polju. Bil je ustanovitelj društva "Bratstvo" št. 4 S. N. P. J., soc. kluba št. 26 J. S. Z. in društva "Sokol" št. 39, S. D. P. Z. in tajnik vseh treh. Tukaj zapušča žalujočo mater, enega brata in dve sestri.

Pogreb je bil lep in se je vršil dostojno. Naprej je korakala godba in je s svojim milim sviranjem tako izkazala umrlemu zadnjo čast. Nagrobnico mu je čital br. M. Pirc, narkar je imel kratek pa jednat nagovor br. Nace Zlemberger iz Glencoe. V imenu sorodnikov se mu na tem mestu zahvalim, kakor tudi ostalim bratom in sodrugom iz Glencoe, ki so mu položili lep venec na grob in s svojo udeležitvijo pripomogli do lepšega pogreba.

Naj mirno počiva v tujini!
R. J. Gradišnik.

Alix, Ark.

Nemila smrt je ugrabila iz naše srede zvestega člana S. N. P. J. in brata Matija Potočena. Pokojni je bil doma na Štajarskem, star 39 let in spadal je še k nekemu drugemu društvu. Tukaj zapušča žalujočo soprogo in dva nedorasla otroka. Njegov brat živi nekje v državi Kansas. Materi zemlji smo ga izročili ob veliki udeležbi društvnikov in drugega občinstva.

Delavske razmere niso povoljne. V enem rovu smo že pred mesecem dni prenehali z delom, v drugem pa čakamo, da ga vsaki trenutek zapro in da bo treba kmalu s trebihom za kruhom.
John Strukel.

Glencoe, O.

Dne 10. julija smo izročili materi zemlji Jožeta Dermača, nemornega agitatorja za S. N. P. J. in socialistem.

Bolehal je že dalj časa in dne 7. julija je zaspal za večno.

Jože Dermač je bil član društva Bratstvo, št. 4. Svoje društvo je zastopal kot delegat na konvenciji v La Sallu, Ill. in Clevelandu, Ohio.

Položili smo v gomilo tovariša, katerega ime ni bilo znano po širnem svetu. Pokojni Dermač je bil tovariš, ki je v velikem boju za osvobodjenje proletariata mirno izvrševal svoje dolžnosti. Njegovo življenje je bilo tesno združeno s svetovnim nazorom, katerega danes milijoni delavci priznajo za edino pravega, ki mora končno trpetemu človeštvu prinesiti odrešitev.

Joe Dermač je zastopnik tiste množice tovarišev, ki žive mirno in katerih prepričanje ne more omajati nihče. Bil je socialist, ker je bil delavec, kateremu je socialistična agitacija že v mladih letih odprla oči. Vedel je, da delavskemu razredu je socialistično gibanje prineslo rešitev, da je v združenju moč. Razumel je, da delavstva ne more nihče drugi rešiti, kakor delavstvo samo. Radi tega je v tem svetovnem gibanju vršil svojo dolžnost mirno in dostojno.

Joe Dermač spada med začetnike S. N. P. J., kakor jugoslovanske socialistične organizacije v Ameriki. Bil je vedno povsod prvi, kjer se je slovenski proletariatski organiziral, da si pomaga, že v mehanjski današnji krivični družabni sistem, po katerem poedinci lahko oropajo delavstvo za sadove njih dela. Tak je bil pokojni Joe Dermač: miren, tih in dostojen bojevnik za svitlo bodočnost cele človeške družbe. Bodi mu blag spomin!

Ignac Zlemberger.

Herminie, Pa.

Društvo "Prostomislici", št. 87, se najpristrajše zahvaljuje vsem, ki so nas posetili dne 4. julija in se udeležili velikega slavnostnega razvija naše društvene zastave. Pokazali ste, da se zavestate dolžnosti, ki jih vam naklada društveno življenje. Že ob osmih zjutraj istega dne so se pričeli zbirati posamezniki. Kmalu so pričela prihajati društva in ob desetih je bila dvorana polna do zadnjega kotička.

Pretrpetljivi in v srce segajoči prizori so nastajali, ko so se pozdravljali in segali v roke stari trpin in bojevnik, ki so se poznali še iz dobe štrajka v westmorelandskem okraju.

Ob desetih zjutraj smo zapustili dvorano in odkorakali na prostor, kjer smo razvili zastavo. Slavnostno razvije se je vršilo v zelo lepem redu. Brat Jakob Miklavčič, glavni predsednik S. N. P. J., je v kratkem govoru povedal potrebo združenja enot in zvez, kakor združenja delavcev vseh narodov. Za svoja izvajanja je žel burno odobnavanje. Njemu so sledili drugi govorniki, katere je občinstvo za njih trud odškodovalo z burnim ploskanjem. Vse se je vršilo mirno in sporedno, dasiravno je sonce pripekalo z vso silo.

Udeležba je bila številna, kakor smo pričakovali. Nadkrilila je vse naše nade. Zato pa prosimo vse tiste, katerim je bilo slabo postreženo, da nam odpustijo.

Zahvalo izrekamo društvom št. 200 S. N. P. J., št. 86 S. S. P. Z. in v Herminie št. 2 za krasne trakove k naši zastavi; "Edinosti" št. 23 S. N. P. J., št. 5 S. S. P. Z., št. 1 S. D. S. in P. D. in št. 18 iz Darragh, Pa.

Zahvaljujemo se br. Simonu Bergarju, botru zastave, za podarjeni znesek \$20 in sestri Ivanki Gradiškovi, botri zastave, za krasni venec in znesek \$5. Sploh izrekamo zahvalo vsem, ki so kaj pripomogli našemu društvu do vspeha in obljubimo, da bomo tudi mi pri enakih slavnostih vedno na mestu.

Vsem, ki se zanimajo za jaguje, Ignatz Omarzel iz Darragh, Pa., Odbor.

Chicago, Ill.

V dnevih neznosne vročine sem našel nekje dole na Centri ave. na šlovska, ki me je vprašal, ako bo tudi v "Slovenskem zavetišču" tako p... soparno, kakor je v tej luknji? Nekdo drugi se oglasi, da bo soperica še večja, mejtem ko se je tretji vmes zarežal, da ne bo tega ne drugaz, dokler bodo Čikaščani komandirali.

Gotovo je imel zadnji nekoliko prav v tem oziru, bo rekel marsikdo. Ako pogledamo v zgodovino S. Z. že vidimo, kam se je vse namenoma tako zanimalo. V začetku so se zanimali za zavetišče nepotrebnih osebe le za svojo reklamo. Da bi bolj vleklo so nekateri "požrtvovalne" osebe obljubile kar tisočake za jezikom za blagor slovenskega naroda. Nekateri, ki so bili na konferenci na "Zahvalni dan", so kmalu pozabili svoje sladke besede, ali vsaj skušali pozabiti svoje lepe obljube. Prišedši do svoje pisalne mize je bilo prvo, da so udarili po mladem S. Z. To je njihov princip, njih stari greh. Kdor je zasledoval gibanje S. Z. mora priznati, da je gorenje resnica.

Vzlic neosnovanim napadom, ki so več koristili kot škodili S. Z., je vprašanje danes rešeno. Inkorporacija je izvršena in novi odbor posluje. Društva se organizirajo in kapital raste, z njimi pa S. Z. Danes pripadajo k S. Z. posamezni člani, kakor cela krajevna društva S. N. P. J. To mi je dalo povod, da ostanem v direktoriju do prve volitve, dasiravno sem mesto v njem prevzel le provizorično. Na ta način služim želji tistih bratov S. N. P. J., ki so postali člani S. Z. Kot član direktorija S. Z. pojasnim našim bratom, da se lahko v vseh zadevah S. Z. obratate na tajnika Fr. Kržeta, 2616 S. Lawndale ave., Chicago, Ill., ki bo vašim zahtevam ustregel.

Ako se dogodi kakšna krivica se pa obrnite na predsednika nadzornega odbora: J. Benko, 11250 Indiana ave., Chicago, Ill.

Na delo torej in proč s sumničnjem. Potrudimo se, da bodemo imeli kaj pokazati sosodnim narodom.

Saj smo pričeli in spopolnili marsikatero narodno delo n. pr.

S. N. P. J. in njeno "Glasilo" z 10.000 člani. Vse to je sad marljivosti.

Večkrat čitamo tu se gradi "Slovenski dom", tam zopet veličastna cerkev s svojo farno šolo, večasi tudi s samostanom na strani. Vse to vzdržuje naš marljiv slovenski narod. S tem je tudi rešeno vprašanje, kako se bo vzdrževalo S. Z. Dobro volje je treba in nekoliko agitacije, pa bode šlo.

Res je med nami peščica ideji nasprotna. Ali nikjer niso bili še vsi prvi in vsi zadnji. Gotovo je pa častno, da je S. N. P. J. s svojim "Glasilom" med prvimi za idejo.

Onim, katerim je več za njih privatni "biznis" kakor za S. Z., pa svetujem roke proč od S. Z.! Konec naj bo vašim frazom.

Zavetiščem želim hitrega razvoja, da bi danes leto že lastovali stavbišče.

Vse je odvisno od nas. Poprimimo se dela, nabirajmo člane, agitirajmo med rojaki in naša želja bo uresničena. Vsem se pa seveda ne more ustreči.

John Žvanut, član direktorija in nadzornik za S. N. P. J. pri "Slovenskem zavetišču".

Calumet, Mich.

Vse člane "Slovenske narodne podporne jednote" tem potom opozarjam, da naj ne hodijo iskati dela v bakreno okrožje Michigan. Obenem jih prosim, da odsvetujejo, v kolikor največ mogoče, vsem tistim, za katere vedo, da nameravajo semkaj za delom. Do sedaj še ni splošne stavke, vendar pa je skoraj neizogibna v najkrajši bodočnosti.

Obenem opozarjam člane, ki še ne pripadajo k kateri lokalni uniji v tukajšnjem bakrenem okrožju, da nemudoma pristopijo. Ako pa že tega ne storijo, vsaj sklonejo naj, da ne bodo delali ob času stavke. Narodna Jednota nima simpatije do delavcev, še manj pa do nje članov, kateri delajo v kraju, kjer je splošna stavka. Nje ustava in pravila za tak slučaj so precej stroga.

Peter Geshell, odbornik okrožne unije.

Razprava o jednoti.

Willock, Pa.

Nam ni treba segati daleč nazaj v zgodovino ameriških Slovencev in že se prepričamo, da smo tudi mi pričeli stremeti po izobrazbi in skupnem napredku. Ako vzamemo v roke eni ali drugi časopis, ki je izhajal pred desetimi leti, bomo težko našli v njem dopis ali članek, ki ga je spisala delavčeva roka. Seveda ne morem izreči, kaj je temu vzrok: ali so to zakrivali tedanji uredniki ali pa rojaki po naselbinah, ker se jih mnogo ni strinjalo s pisavo tedanjih listov. Ko je konvencija S. N. P. J. sklenila izdati svoj tednik v obliki delavskega lista, so se delavci živahno pričeli zanimati za svoj list. Vsaka izdaja "Glasila" nam je prinesla poučne članke in dopise. Tem bolj se je množilo članstvo in je rasla jednota, toliko gostejše so se pojavljali člani z dopisi različne vsebine, v katerih se je stvarno razpravljalo o vsem, kar koristi jednoti in vobče delavstvu. Pri tem tudi vpoštevam, da je urednik "Glasila" delavec, plačan od članov naše jednote, mož na pravem mestu, ki ne odvrta dopisnikov, marveč jim še pomaga, kjer jim le more.

Povedal sem to, ker je napočila doba, da vsak član, ki zna sukati pero in mu je za blagor slovenskega naroda v Ameriki, poseže v razpravo glede združenja svobodnomiselnih jednot in zvez v eno celoto. Čas beži in kmalu se bomo sešli prvič, da se posvetujemo o tem veljavnem koraku za naše zavarovalne zveze in jednote. Ta čas je treba izrabiti. Vsak član (članica) naj pove javno, kaj misli o združenju in kako naj se združitev izvrši.

Iz dopisov v raznih listih sem posnel, da so posamezni dopisovalci za združenje svobodnomiselnih jednot in zvez, ker katoliške jednote ne smejo, nočejo in ne bodo nikdar priznale principov tistih jednot in zvez, ki so ustanovljene na svobodnomiselni podlagi, zopet drugi so za združitev vseh jednot.

Pri združenju jednot in zvez so

gotovo odločilna fakta, ki obstoje in se ne dajo uničiti ali zbrisati kar čez noč. Vsak razsodni čitatelj, ki pozna slovensko življenje v naselbinah, mi bo v tem pridil.

V večji slovenski naselbini n. pr. živi navadno več slovenskih malih obrtnikov, ki se preživljajo s trgovino, gostilnami ali katerim drugim najhnm obratom. Nekateri so med njimi klerikalnega, drugi pa svobodnomiselnega prepričanja, tretji pa kakor jim "biznis" nosi boljše. Kadar si pa kateri med njimi opomore, da postane od slovenskih delavcev neodvisen, se pa izkadi njegovo delavsko prijateljstvo v nič. Ako kateri delavec včasih spregovori kakšno besedo o socializmu v družbi, potem ravno od tistih "biznismanov", ki so preje kričali svoji k svojim in ponosno izjavljali, da so za delavce, dobi za odgovor, da so delavci prenemumni, da bi sploh kaj vstvarili. Dokler je podpisaval naročila je bil seveda z delavcem ne glede na to, če je bil delavec socialist, svobodnomislec ali katoličan. To je ena napaka, ki bo mogla izginiti, da spopolnimo svoje organizacije.

Druga velika napaka je, da marsikateri Slovenec, ki postane "bos", bolj priganja svoje rojake, kakor irski priganjači, ki slove po celi Ameriki zavoljo priganjstva.

Med premogarji v petem okraju je tudi velika znota, ako strojnik (euter) dela po 18 ur v 24. urah. Res je, da se dotični delavec še hvali, da ga "bos" čišla: "Včeraj je bil pri meni in mi je rekel, da sem izvrsten delavec in take delavce bi vzel še v delo. Ako več za katerega, ga kar pripelji itd. itd." Na plačilni dan ima res tak delavec bolj nabasano kuverto kot tisti, ki dela le osem ur dnevo. V svoji prevzetnosti se še pohvali napram drugemu delavcu: "Vidiš, jaz sem pa toliko zaslužil." Seveda ne pove, da je vsaki dan delal za tri delavce.

Mnogo delavcev, ki pridejo iz tovarne ali rudnika domov, nabijejo sodček piva, mesto da bi vzeli v roke časopis ali knjigo in tako skrbeli za svojo izobrazbo.

Bratje delavci! To so napake, ki nas dvojijo in ovirajo združitev. Delavec, ki hoče sebe osvoboditi suženjstva in izvojevati svojim otrokom svobodo, ne more in ne sme stremeti zate, da postane izkoriščevalec. Delavec ne sme tavati v duševni temi, marveč mora izobrazevati in likati svoj duh. Kar delavec stori v organizaciji, mora storiti za splošnost in zavestati se mora, da je v delu za splošnost izraženo navšnje priznanje. Nikdar naj pri delu v organizaciji ne odloča osebna čast.

Delavci smo vsi enako izkoriščani, vsi trpimo in trd je naš boj za skorjico kruha. Vzlicetemu pa nismo vsi združeni v enem taboru, ki se bori za odpravo moderne tlake in za boljše bodočnost vseh ljudi. Še vedno nas delijo v tabore in taborčke ljudje, za katere gre v klasje pšenice, dokler niso delavci edini. Seveda se število zadnjih vedno bolj kreči.

Ko se je ustanovila K. S. K. J., so delali za ustanovitev jednote močje, katerim je bil blagor delavcev pri sre. Me dnjimi so bili pa tudi močje, katerim je bil dolar vse. Skovali so pravila z veliko obveznostjo za članstvo. Plačevati je bilo treba stole po cerkvah, plačevati za maše umrlih bratov, gradile so se cerkve in člani so morali hoditi k spovedi. Bilo je še več takih stvari, ki nimajo najmanjšega stika s posvetno podporno organizacijo. Na široko se je odprlo polje za jednote, ko se je leta 1904 ustanovila S. N. P. J., katere član je lahko postal vsak Slovenec ali Slovan ne glede na njegovo versko prepričanje. In danes bi prav lahko sešel na prstih tiste slovenske delavce, ki bi rekli, da se ne moremo združiti vsi slovenski delavci pod okriljem S. N. P. J. Gotovo se bodo posamezne osebe protivile z vso močjo združenju. Delavci, ako hočemo sebi in svojem dobro, potem moramo pokazati, da smo v jednotah in zvezah mi odločilni faktor in ne posamezne osebe.

Vsem tajnikom jednot in zvez, ki so za združitev, priporočam, da naj sestavijo natančen seznam o izplačanih posmrtninah, odškodninah in bolniških podporah. Na ta način bo lažje sestaviti lestvico za vplačevanje in visokost podpor. Ako se uresniči ideja

združitev, bo treba napraviti razrede. Rabili jih bomo najmanj štiri. Razlogi so naslednji: Ako hočemo održati mladino v organizaciji, bomo morali napraviti razred s \$150 posmrtnine. Tukaj rojeni otroci slovenskih starišev bodo boljše govorili angleški jezik kakor slovensko. Poznali bodo tudi splošne ameriške zavarovalne organizacije. Ako bodo imeli priliko organizirati se v organizaciji, v kateri so njih stariši ne bodo pristopili k ameriški organizaciji, temveč bodo ostali tam, kjer so njih stariši.

Potrebujemo tudi razred z veliko posmrtnino. Nekateri so člani treh organizacij in plačujejo aasemente za \$500, \$600 in \$1000. Skupaj za \$2100. Mnogo družinskih očetov bo z veseljem pozdravilo združitev, ker se bodo nekoliko znižali troški. Ravnotako nam je treba srednjih razredov, ker mnogo članov želi srednjo posmrtnino. Treba bo rešiti stvar v zadovoljstvo vseh prizadetih.

Nekateri so pri jednoti ali zvezi že več kakor dve leti in še niso preokračili 50. leta. Taki člani naj bi imeli priliko zavarovati se še v enem razredu, ako prestanejo zdravniško preiskavo, ker drugače bi se jim godila krivica. Vsak razred bi naj imel svoj sklad. Primanjkaj v skladu, naj bi se pokrival s posebnim assessmentom, katerega bi razpisal tajnik. Na ta način bi se najbolje uresničila združitev.

Članom in članicam S. N. P. J. še enkrat toplo priporočam: Pero v roke! Pridite na dan s svojimi načrti in ne obdržite jih zase! "Glasilo" je na razpolago vsakemu, zato delajmo tudi vsi za združenje.

Jakob Miklavčič, gl. predsednik.

Iz glavnega urada.

ZAPISNIK

jednotime seje, ki se je vršila 19. junija v navzočnosti glavnega in pomožnega odbora. Prečita se imena odbornikov. Navzoči so vsi razven sestre M. Kočvarjeve in br. Zaverdnika.

Prečita se zapisnik prejšnje seje in odobri. Brat tajnik predloži zadevo društva "Primož Trubar" št. 126. Prečitajo se obširna poročila glavnega predsednika J. Miklavčiča in gl. porotnika Železnikarja, kot pooblaščenca, da preiščeta vso homatijo pri gori omejenem društvu. Prečita se tudi obtožnica br. Miklavčiča, kateri obtožuje br. Kosa, predsednika društva, da ni hotel priznati pravil niti glavnega predsednika S. N. P. J. Prečita se zapisnik društvenega porotnega odbora.

Po daljši razpravi na podlagi danih podatkov je odborova seja pripoznala krivim društveni odbor. Za predsednika Kosa je bil predlog stavljen in sprejet, da se ga izključi iz S. N. P. J. ker ni hotel upoštevati pravil, priznati predsednika S. N. P. J. in je deloval proti koristim S. N. P. J. Za brata Hudovernika je bil predlog stavljen in sprejet, da se ga suspendira za tri mesece, ker je ruval proti jednoti, kar je tudi pred društvenim porotnim odborom pripoznan in preklinal. Za br. Laha je bil predlog stavljen i sprejet, da se ga suspendira za 3 mes., ker je sokrvice in se pred društvenim porotnim odborom ni hotel zagovarjati. Za brata Bizjaka je bil predlog stavljen in sprejet, da se ga suspendira za mesec dni, ker je dvignil društveni denar in tako sodeloval pri spletkariji društvenega odbora. Zadnji predlog stavljen in sprejet: ako se je kateremu omenjenih bratov zgodila krivica in je nedolžen, ima pravico se pritožiti na glavni porotni odsek.

Brat tajnik predloži ponovno zadevo sestre Udovicheve, članice društva "Nada" št. 102. Brat tajnik prečita kopijo, ki jo je pisal gl. porotnemu odboru in odgovor, ki ga je dobil od glavnega porotnega odbora. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se ostane pri prejšnjem zaključku.

Brat tajnik predloži zadevo brata Grozdaniča, člana društva "Danica" št. 22. Omenjenemu bratu se je dovolilo, da si izbere zavoljo njegove poškodbe. Brat tajnik prečita odgovor omenjenega društva v zadevi brata Grozdaniča. Po daljši razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se

ne izplača za sedaj nobene podpore.

Brat tajnik predloži prošnjo društva "Avstrijski Slovenci", št. 200. Predlog stavljen in sprejet, da se prošnja odkloni.

Brat tajnik predloži zadevo brata Bogajevskija, člana društva št. 4. Prečita se pismo nekega odvetnika, ki zahteva, da se br. Bogajevskiju izplača podpora za osem mesecev. Po razpravi predlog stavljen in sprejet, da se ne izplača nobene podpore. Seja zaključena ob 12 uri po noči.

Joseph Kuhelj, zapisnikar.

Naznanila in vabila.

Aurora, Minn.

Opozarjam člane društva Aurora št. 43. S. N. P. J. naj vsakdo, ki dolguje na assessmentu, poravnaj svoj dolg do 25. julija, ker bodo trimesečni računi. Kateri član ne plača pravočasno svojega assessmenta, bo brez razlike po pravilih en mesec suspendiran. Bratje! Znano vam je, da naše društvo še precej dobro napreduje. Vendar pa potrebujemo več složnega dela, da bode napredek še večji. Marsikateri član v l. 1913. še nisem videl pri seji. Nekateri celo nasprotujejo odhominikom in se nočejo udeležiti sej. Jaz kot tajnik nemorem hoditi po končanem delu še okrog članov.

Udeležite se bolj redno sej, katere se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu. Odbor nemore sam glasovati o predlogih in dopisih iz glavnega urada, v katerih morajo glasovati vsi člani. Nadalje vam sporočam, da bode vsak plačal 25c v društveno blagajno, ki se ne bo udeležil seje vsaki tretji mesec. Tako je sklenilo društvo.

John Žumer, tajnik.

Kenosha, Wis.

Društvo "Ilirija", št. 38, priredi dne 27. julija svojo letno gozdno veselico (picnic), na katero vabi vse Slovence, sploh Jugoslovane iz Kenoshe in sosednih naselbin.

Veselica se vrši v Hastings Grove, kjer običajno vsako leto bodo tudi letos na veselici vsakovrstne zabave. Vstopnina za moške 50c, pivo prosto. Ženske so vstopnine proste. Za postrežbo bo skrbel odbor.

F. Ž.

Pittsburgh, Pa.

Pri društvu "Slovenski Sokol" št. 118 je izvoljen tajnikom br. John Malesich.

Milwaukee, Wis.

Društvo "Sloga", št. 16 je sklenilo na seji dne 6. julija, da se vsi člani udeležijo piknika tisk. dr. "Bodočnost", ki se vrši 27. julija v parku Berningerja.

Frank Perko, tajnik.

Stone City, Kans.

Obveščam člane društva št. 19 S. N. P. J. v West Mineralu, da plača vsakdo za prihodnji mesec na seji dne 3. avgusta \$1.65. Zumanji člani naj vpoštevajo ta sklep.

Društvo je zvišalo asesment za 25c v mesecu avgustu, da si opomore z društveno blagajno. Zaključek velja le za mesec avgust.

Društveni odbor.

Cleveland, O.

Obveščam člane društva "Primož Trubar" št. 126 da je v nedeljo dne 27. julija ob devetih dopoldne redna mesečna seja in ob enem volitev društvenega odbora.

Na razpravo pride suspendacija društvenega tajnika, blagajnika in prvega nadzornika in druge važne točke. Čital se bode 6 mesečni račun. Prosim člane, da se gotovo vdeležte te seje.

Na zadnji mesečni seji je bil izvoljen za predsednika Jos. Faletič mesto iz glavnega odbora črtanega predsednika M. Kosa.

Tajnik.

Indianapolis, Ind.

Članom društva "France Prešeren", št. 34, na znanje: Društvo je zaključilo na zadnji seji, da si nabavi zastavo. V to svrno plača vsak član v mesecu avgustu in septembru 50c v društveno blagajno.

Tony Radkovič, tajnik.

Joliet, Ill.

Naznanjam članom društva "Jolietka Zavednost", števil. 115, da naj se v polnem številu udeležijo seje dne 20. julija točno ob devetih dopoldne v dvorani Geo. Mikana na 205 Ruby St.

Društvo je na zadnji seji sklenilo, da letos ne bo obdrževalo svoje veselice, marveč da vsak član (ica) plača do 1. novembra t. l. en dolar v društveno blagajno.

Na dnevnem redu imamo volitev novega predsednika.

John D. Kren, tajnik.

Vesti iz domovine.**LJUBLJANA IN KRANJSKO.**

— **Samomor učiteljice.** Učiteljica Franciška Valencičeva v Starem trgu pri Ložu si je ponoči prerezala s kuhinjskim nožem vrat. Ko je že izvršila samomor, je klicala na pomoč, a ker je bila zaklenjena, ji niso mogli pravočasno pomagati. Bila je že mrtva, ko so prišli sestanovanci v njeno sobo. Brezupna ljubezen je gnala nesrečnico v smrt.

— **Mlad ropar.** 17letni Martin Dežman iz Družinske vasi, premožnih staršev sin, je neukrotljiv. Bil je že večkrat kaznovan. Tatvina in goljufija sta mu postali vsakdanji posel. Liansko leto je ukradel tele in ga prodal. Nekemu novomeškemu tagovcu je ukradel iz veže bicikel. Ta ga je zasledoval in ga je izsledil pri sodišču. Ko je pa videl, da se s kolesom ne more rešiti, je vrgel v stran in odtekel. Sosedom je pokradel žito in moko. Očetu je ukradel hranilno knjižico in dvignil denar. Takrat so ga za vse to zaprli pri okrožni sodnici. Tu je pa bil samo 48 ur; splezal je po strelodvodu na prosto in skozi Krko prišel drugi dan domov. Oče pa je nadebudnega sina z vozom odpeljal roki pravice. Vpoštevala se je njegova mladost in po očetu poravnana škoda in obsodili so ga samo na par tednov. Pred kratkim je pa fantič počakal skrit na polju Janeza Robek in Franceta Simončiča. Vedel je, da imata denar. Z ročajem kopačice ju je obdelal. Simončič je bežal, Robku pa je preobrnil vse žepne in mu slednjič vzel 2 K iz hlačnega žepa. Robku se udarec poznajo. Pobiči nosi tudi vedno samokres in je pred nedavnim časom od popoldanske službe božje ideje ljudi napadel in oddal dva strela proti Anji Kralj iz Vinevasi. Sedaj je fant zaprt.

— **Pohotnež.** Orožništvo v Beli peči je aretiralo 61letnega občinskega ubožca Valentina Puznerja, ki ga oskrnil več nedorasnih deklet, katere je zvabil v svojo sobo. Starega pohotneža so izvohčili okrajnem sodišču v Kranjski gori.

— **Smrtna nezgoda na železnici.** Osobni vlak, ki vozi iz Ljubljane proti Trstu je pri kilometru 506.6 povozil slaboumno Ivano Knafelje iz St. Petra. Knafeljeva je šla po progji proti Postojni. Zaradi ostrega ovinka je zapazila vlak šele v zadnjem hipu. Vlak se je hotela izogniti in je skočila na desno stran, a stroj je zgrabil in tako močno zagnal v stran, da je čez nekaj minut umrla.

— **Deček ustrelil dečka v želedec.** V Stari Loki sta se igrala s flobert pištolo 12letni Pokorn Jožef in njegov prijatelj Ivan Berčič, po domače Čobrov. Čobrove mu se je flobert pištola izprožila in strel je zadel Josipa Pokorna. Pokornu je prestreljen žledec. Smrtno nevarno ranjenega dečka so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— **Velik požar.** Nakrat je začelo goret v hiši Matije Štalcerja v Starem Taborju, občina Čermošnje. Posestnik Matija Štalcer je v Ameriki, v hiši stanuje le njegova 74letna mati. Ogenj se je tako hitro razširil, da je vpepelil v najkrajšem času 6 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Skoro vsi vaščani so bili v kritičnem času na polju, zato je zgorelo skoro vse razen živine. Stari Tabor ima le sedem hiš, od teh je ostala le ena z gospodarskim poslopjem.

— **Zopet nesreča pri streljanju z močnarji.** Fantje v Logu pri Litiji so streljali za imendan neke posestnice. Pri tem je ponesrečil 15letni sin posestnika Franca Kokoleta, da bo skoraj gotovo izgubil vid na obeh očesih.

— **Idrijska mestna občina** namerava graditi poleg št. 509 najkrajšem času tudi javno perišče

in vodovod v Sekirici. Povsod pa dela zapreke. e. k. erar, ker je svet v obeh slučajih njegov. Tudi za ceste, ki so se letos graditi nameravale, je sedaj čas najbolj primeren, pa proračuna glede cest kanalov itd. deželni odbor še sedaj ni rešil, ker so ugovarjali pri tožniki proti postavitkam, češ da so previsoke.

— **Dve novi stavbi** bo gradil e. k. rudniški erar v Idriji. Ena za stanovanje na Leopoldovem in druga za kopalnišče pri Francovem jarku. Župnijski urad pa namerava prizidati cerkev sv. Barbare.

— **Tatinska družba iz krške okolice.** Pred novomeškim okrožnim sodiščem je stala sedem oseb broječa tatinska družba, ki je več let kradla po krški okolici kolikor se je dalo. Obtoženi so bili: Anton Gorenjec (že star mož) in njegov sin Jože Gorjence iz Dol. Dola, brata Franc in Janez Cerovšek iz Ivandola, kot soudeležence pri tatvinah teh starih junakov Marija Celovšek in njeni hčeri Marija in Jospina. Ta družba je izvršila nešteto tatvin. Kradla je vse, kar ji je prišlo pod roke, prašiče in panje, pa tudi vsakovrstne malenkosti. Značilno za rafiniranost te družbe je, kako so si znali nekateri člani pomagati, da dokažejo svoj alibi. Fantje iz te družbe so namreč hodili k dekletom vasovat in po teh dekletih v različnih slučajih dokazali svoj alibi. V nekaterih slučajih pa se jim to ni posrečilo. Obsojeni so bili: Anton Gorenjec na 13, Jože Gorenjec na 14, Franc Cerovšek na 8 in Janez Cerovšek na 2 meseca, Marija Celovšek na 14 dni, njeni hčeri pa vsaka na 7 dni.

— **Avtomobil je povozil** 58letnega hlapca Andreja Franka iz Prema, ko je šel po državni cesti proti Ilirski Bistrici. Prepeljali so težko poškodovanega v postojnsko bolnišnico.

— **Obsojeni trgovci.** Pri ljubljanskem sodišču je obsojen trgovec Lud. Kotnik iz Šiške zaradi krive in zabranitve eksekucije na tri mesece strogega zapor; žena njegova pa na en mesec, ker je moža pomagala pri njegovem delu. — V Reki pa sta bila 4. junija obsojena lastnika tvrdke Fable & Co. in sicer Enrico Fable na 18 mesecev in Ruggero Cante pa na 12 mesecev, ker sta goljufala kar na debelo. V Ljubljani in na Kranjskem sta odškodovala precej tvrdk za znatne vsote. Menda tudi Gospodarsko zvezo precej. Sedaj sta le pod ključem. Odškodovani ne dobe nič, ker tvrdka ni nikoli nič imela, ampak je le z velikansko reklamo lovila kaline. Niti blaga (krompir, fižol in pod.) ni prevzela, ampak je železnično avizo naprej prodala.

— **Strela je ubila konja.** Ko je šel posestnik J. Požul iz Vremškega Britofa čez Gabrk proti Senožčam, z dvouprežnim vozom v gozd po drva, je nekako sredi, začelo deževati in treskati. Naenkrat je tik pred konje udarila strela in prestrašeni gospodar, ki je sedel na zadnji premi voza, je ves omamljen hotel ustaviti konje, toda ko ste preplašeni živali napravili še par skokov, se je lepša in večja o dteh zgrudila na tla ter tako takoj poginila. Gospodar sam, ter drugi konj sta ostala popolnoma nepoškodovana. Prizadeti posestnik, oče sedmih malih otrok, ima čez 600 K škode.

— **Nezgodna na paši.** Dveletni Franc Dorniš, kajzarjev sin, je stal na paši v bližini krave. Ker se je pa krava branila mrv, mahnila je z glavo nazaj, pri tem pa zadela z rogmi otroka in ga težko poškodovala.

— **Zobje terciarnih somov** so se našli v plasteh griča Cilenca pri Zagorju. Že pred dvema letoma je na nje opozoril v deželnem muzeju zagorski župan g. Tomo Koprivec. Ravnateljstvo si je samo ogledalo zanimivi prostor in naprosilo g. Kopriveca, da je zbral med delavci večjo zbirko zanimivih gorskih okamenin za muzejsko prirodopisno zbirko. Pozneje je daroval tudi vodstvo premožne trboveljsko-zagorske družbe na ponovno prošnjo muzejskega ravnateljstva veliko zbirko somovih zob in raznih skolk iz zagorskih terciarnih plasti. Zanimive somove zobe je določil pri prijaznem posredovanju g. K. Hinterlechnerja, adjunkta na dunajskem geološkem zavodu, profesor Ferand Priem v Parizu. Iz poslanega materiala je konstatir-

ral, da pripadajo zobje osmerim vrstam somov, ki so živeli v terciaru po naših pokrajinah, in sicer so to: oxyrhina Deseri, Lama van de Broeckii odontaspis euspidata in spec. (?) galeocerdo adameus, notidanus plicentoris careharodon Smieh. careharias migienus.

— **Ciganska nadloga.** Tatovi so ukradli posestniku Josipu Gregorki iz hiše v Lesnem brdu, občina Vrhnika, vrečo moke, okolo osem kilogramov svinjske masti, nekaj obleke, dva dežnika, tri pare čevljev in hleb belega kruha. Tatvino sta najbrže izvršili ciganski družini Levakovič in Hudorovič. Po daljši gonji je orožništvo izsledilo obe družini pri Sneberju. Cigani so takoj pričeli bežati, ko so zagledali orožnike. Orožniki so dobili le 19letnega Antona Levakoviča, vsi drugi so ubežali.

— **Tatvina v gradu v Dol. Toplicah.** V noči od 20. na 21. m. m. se je v gradu v Dol. Toplicah zgodila velika tatvina. Tat je ali urolmil v Grad ali se v njem skrli. Ukradenih je bilo kakih 70 parov srebrnih žlic, vilic in nožev, kuhinjska čisto nova knjiga in še mnogo drugih stvari.

— **Poskušen samomor.** Na Prulah se je obesil mestni delavec J. P., katerega so pa še pravočasno rešili. Ko je že visel na vrvici, sta prišla mimo dva možka, ki sta mu takoj prerezala usodno vrvičo.

— **ŠTAJERSKO.** — **Otrok je utonil.** Iz Št. Jurja ob j. ž. poročajo: 3letni Karl Čujež je padel v Voglajno in utonil. Mati, tratenska mlinarica Čujež, se bo morala pred sodiščem zagovarjati, ker je pustila otroka ob potoku brez nadzorstva.

— **Risa so ustrelili** ob koroško štajerski meji v Labodskih planinah. Napravil je med živino na planinah precej škode in so ljudje mislili, da se je zatekel v te planine volk.

— **GORIŠKO.** — **Samomor vojaka v Tolminu.** V Tolminu se je ustrelil pri 14. stotnici 19. pešpolka I. David, doma iz Raba na Ogrskem. Doma zapušča ženo in tri otroke. Vzrok samomora je neznan.

— **KOROŠKO.** — **Požar.** Pri Krnskem mostu je pogorelo skoro 6 hektarjev mladega gozda. Kako je nastal ogenj, še ni znano. Škodo cenijo na približno 2000 K.

— **Prijazen sosed.** V Rakolčah pri Velikovem sta se sprla zaradi neke malenkosti sosedata Iv. Karf in Marija Grosova. Med preprirom je Karf Grosovo napadel in jo tako nevarno ranil na spodnjem delu života, da je njeno stanje zelo opasno.

— **Suha skorja.** V Regini se je zadavila dveletna Terezija Riepl, ki je bila pri svoji stari materi na počitnicah. Otroček je požrl drobtino suhega kruha, ki mu je obtičala v grlu. Kljub vsem rešilnim poskusom, poklicali so tudi zdravnika, je otrok v eni uri umrl.

— **TRST.** — **Samomor.** Vita Elefante soproga kočijaža Frana Elefante, rodom iz Barija, mati 6 otrok, stanujoča pri Sv. M. Magd. Zgornji št. 621 je skočila v neki vodnjak in se utopila. Našli so jo šele več ur pozneje in potegnili truplo iz vodnjaka. Vzrok samomora je bila neozdravljiva bolezen.

— **Samomor roparskega morilca.** Meseca septembra 1912. je bil blizu Predinga na Štajerskem umorjen živinski trgovec Jožef Mörth. Sum je padel na nekega mesarja Karla Kienreicha, ki je izginil iz kraja. Naposled so ga pa izsledili v Port Sajdu in tam prijeli. Med transportom se mu je posrečilo ubiti enega policistov, ki sta ga vodila, in pobegniti. Ko so ga dohiteli, je zopet ustrelil in ubil drugega policista. Naposled so ga vendar ujeli in odpeljali v zapor. Za ta dvojni zločin je dobil 18 let ječe. Kljub temu so izpolnili avstrijsko zahtevo po izročitvi. Dne 13. t. m. je bil z eskorto dveh kavasov vkrčan na ladjo "China." Dne 16. t. m., ko je parnik plul mimo Krete, je pa uklenjen, kakor je bil, skočil čez ograjo ladje in se takoj potopil. Kapitan je v Trstu naznanil dogodek. Policijska komisija, ki ni dobila pričakovanega morilca, je se-

stavila zapisnik o kapitanovem poročilu.

— **Porotno sodišče.** Proti Ivanu Andreju Figel je končana porotna obravnava zaradi ubojstva Obtožen je bil, da je v noči od 27. na 28. februarja t. l. smrtno ranil Josipa Zevrestnika, ki je vsled te rane umrl. Bil je obsojen na dve leti in pol težke ječe in se mu odšteje 101 dan preiskovalnega zapor. Branitelj je vložil ničnostno pritožbo zaradi tega, ker je sodniški predsednik dal napačen pouk porotnikom.

— **ISTRA.** — **Strela je udarila v cerkev.** Ko je cerkvi bilo nad 70 otrok z učiteljstvom in veroučiteljem iz Hrušice pri Podgradu, se je med mašo pooblačilo in oglašalo se je grmenje. Kar naenkrat strahovito zagrmilo in treščilo v cerkev. Navzoči zapazijo sredi cerkve ogenj in dim, obenem se razširi smrad po žveplu. Otroci in učiteljstvo so omamljeni popadali na tla. Nastala je strašna panika, vse je sililo k vratom. Pri vsem tem pa je bila sreča v nesreči! Nobeden od navzočih ni bil niti najmanj poškodovan, dasiravno je strela švilgala med šolsko mladino, ter si naposled našla izhod na treh krajih.

— **Sleparstva laške kamore na puljskem magistratu.** Kakor smo že poročali, so porotniki v Rovinju obtožence laške kamore, goljufive gospodarje na puljskem magistratu, kljub temu, da so ti večji del krivde priznali, popolnoma opustili. Ta obsodba je ena najbolj značilnih sodb laških porot. Obtoženci sami so priznali veliko sleparij, seveda ne iz skepnosti, marveč, ker jih niso mogli več tajiti. Pravili so, da se je uvela proti porotnikom preiskava, ker so se pustili vplivati med preiskavo od gotovih oseb v prilog obtožencem. Dva porotnika so baje že tudi aretirali. Nad to sodbo, ki je presenetila vse kroge, so se čudili še celo Lahii sami. Proti ti razsodbi je vložil državni pravdnik ničnostno pritožbo.

— **V Kansas Cityju, Mo.,** je stopila v veljavo mestna odredba, ki ima opraviti z ljudmi, ki se preživljajo s prerokovanji in pogovori z duhovi. Vsi sleparji in sleparke, ki so na ta način spekulirali na človeško neumnost, so pobrali šila in kopita in obrnili nehvaležnemu mestu hrbet.

— **Zvezni senat** je sprejel minoli teden predlogo, po kateri bodo zemljišča v Oregonu, ki so uvrščena med zemljišča, ki vsebujejo olje, podvržena zakonu o domovih.

Po novi predlogi ne bo treba naselniku bivati nepretrgano na takih zemljiščih, na katerih se ne more dobiti dosti vode.

— **Pri Lees Summitu** je udarila strela v hlev, v katerem je F. E. Watersova iskala z dvema otrokoma zavetja pred neurjem. Watersova je bila takoj mrtva, petnajstletna hči ja zadobila težke opekline, njen sin je pa oglušil.

— **Mestni svet** v St. Louisu je imenoval posebno komisijo, da peišče pritožbe štrajkujočih telefonistk, natakarjev in kuharjev napram policiji. Policija je ravnala tako brutalno s štrajkarji, da se vse mesto zgraža nad njenim nastopom.

— **Mesto Chicago** je dobilo 20 preglednikov, da pazijo, če gostilničarji spolnujejo novo odredbo za čiščenje čaš in čašice.

Po odredbi se mora vsaka čaša ali vrč izmiti v čisti vodi in posušiti, preden se nalije vanj pijača za drugega pivca.

Krivate se lahko kaznuje za vsak prestopok od 1 do 20 dolarjev.

— **Zvezni senat** je carinski predlogi dodal dodatek, ki je odet s človekoljubnim plašcem. Dodatek prepoveduje uvoz napoj izdelanih in izdelanih proizvodov, ki so jih proizvedli otroci pod štirinajstletim letom. To se glasi zelo človekoljubno. Kako je to, da stari premeteni lisjaki nimajo srea za otroke v Ameriki? Varstvo otrok v južnih državah je še zelo piškavo. Komur je res za blagor otrok, bo najprvo skrbel za varstvo otrok v svoji deželi in ne bo svojega človekoljubnega srea kazal tam, kjer človekoljubnost koristi le tovarnarjem.

blizno 90 odstotkov volov in več kakor 50 odstotkov prešičev nakupujemo v tujini, zlasti na Danskem, v Švediji in na Norveškem. Razen tega uvažamo tudi mrzlo meso iz Argentine. Velike težkoče povzročea obrat mlekarne. Pred vsem obstojajo težkoče v tem, ker je dovažanje mleka nestanovitno. Velike množine mleka je treba zato dostikrat predelati v sir, ki ne donša nobenega dobička. Vkljub temu svetujem vsaki konsumni zadrugi, da ustanovi veleklavnice i mlekarne. V leksikonu zadrugnega gibanja ne sme biti besede "nemogoče".

V živahni debati, ki se je razvila na podlagi tega poročila, je povedal dortmundski delegat Krogl, da je Delavsko konsumno društvo" v Dortmundu ustanovilo velik obrat za pitanje prešičev in je doseglo že prvo leto 10.000 mark čistega dobička.

Tako si pomaga delavstvo vsepovsod, da se gospodarsko ojači in postavi na lastne noge.

— **Uprave 45. hladnih shramb** v New Yorku so izdale poročilo, da hranijo en biljon kokošjih jajec. Jajca so hranjena v 2.292.800 zabojih in v vsakom zaboju je 30 tucatov jajec. Zaboj stane \$7.20. Vsa jajca so pa vredna \$21.441.160.

— **Mornariški tajnik Daniels** je podpisal pogodbo za gradnjo oklopnjače. Gradili jo bodo v njujorški ladjedelnici. Stala bo \$7.425.000 brez topov.

To bo največji nebojsenič. Dolg bo 600 in odrinil bo 31.000 ton vode. Oborožen bo z dvanajstimi 14palčnimi topovi in mnogimi strojnimi topovi manjšega kalibra.

— **V Kansas Cityju, Mo.,** je stopila v veljavo mestna odredba, ki ima opraviti z ljudmi, ki se preživljajo s prerokovanji in pogovori z duhovi. Vsi sleparji in sleparke, ki so na ta način spekulirali na človeško neumnost, so pobrali šila in kopita in obrnili nehvaležnemu mestu hrbet.

— **Zvezni senat** je sprejel minoli teden predlogo, po kateri bodo zemljišča v Oregonu, ki so uvrščena med zemljišča, ki vsebujejo olje, podvržena zakonu o domovih.

Po novi predlogi ne bo treba naselniku bivati nepretrgano na takih zemljiščih, na katerih se ne more dobiti dosti vode.

— **Pri Lees Summitu** je udarila strela v hlev, v katerem je F. E. Watersova iskala z dvema otrokoma zavetja pred neurjem. Watersova je bila takoj mrtva, petnajstletna hči ja zadobila težke opekline, njen sin je pa oglušil.

— **Mestni svet** v St. Louisu je imenoval posebno komisijo, da peišče pritožbe štrajkujočih telefonistk, natakarjev in kuharjev napram policiji. Policija je ravnala tako brutalno s štrajkarji, da se vse mesto zgraža nad njenim nastopom.

— **Mesto Chicago** je dobilo 20 preglednikov, da pazijo, če gostilničarji spolnujejo novo odredbo za čiščenje čaš in čašice.

Po odredbi se mora vsaka čaša ali vrč izmiti v čisti vodi in posušiti, preden se nalije vanj pijača za drugega pivca.

Krivate se lahko kaznuje za vsak prestopok od 1 do 20 dolarjev.

— **Zvezni senat** je carinski predlogi dodal dodatek, ki je odet s človekoljubnim plašcem. Dodatek prepoveduje uvoz napoj izdelanih in izdelanih proizvodov, ki so jih proizvedli otroci pod štirinajstletim letom. To se glasi zelo človekoljubno. Kako je to, da stari premeteni lisjaki nimajo srea za otroke v Ameriki? Varstvo otrok v južnih državah je še zelo piškavo. Komur je res za blagor otrok, bo najprvo skrbel za varstvo otrok v svoji deželi in ne bo svojega človekoljubnega srea kazal tam, kjer človekoljubnost koristi le tovarnarjem.

— **Uprave 45. hladnih shramb** v New Yorku so izdale poročilo, da hranijo en biljon kokošjih jajec. Jajca so hranjena v 2.292.800 zabojih in v vsakom zaboju je 30 tucatov jajec. Zaboj stane \$7.20. Vsa jajca so pa vredna \$21.441.160.

— **Mornariški tajnik Daniels** je podpisal pogodbo za gradnjo oklopnjače. Gradili jo bodo v njujorški ladjedelnici. Stala bo \$7.425.000 brez topov.

To bo največji nebojsenič. Dolg bo 600 in odrinil bo 31.000 ton vode. Oborožen bo z dvanajstimi 14palčnimi topovi in mnogimi strojnimi topovi manjšega kalibra.

— **V Kansas Cityju, Mo.,** je stopila v veljavo mestna odredba, ki ima opraviti z ljudmi, ki se preživljajo s prerokovanji in pogovori z duhovi. Vsi sleparji in sleparke, ki so na ta način spekulirali na človeško neumnost, so pobrali šila in kopita in obrnili nehvaležnemu mestu hrbet.

— **Zvezni senat** je sprejel minoli teden predlogo, po kateri bodo zemljišča v Oregonu, ki so uvrščena med zemljišča, ki vsebujejo olje, podvržena zakonu o domovih.

Po novi predlogi ne bo treba naselniku bivati nepretrgano na takih zemljiščih, na katerih se ne more dobiti dosti vode.

— **Pri Lees Summitu** je udarila strela v hlev, v katerem je F. E. Watersova iskala z dvema otrokoma zavetja pred neurjem. Watersova je bila takoj mrtva, petnajstletna hči ja zadobila težke opekline, njen sin je pa oglušil.

— **Mestni svet** v St. Louisu je imenoval posebno komisijo, da peišče pritožbe štrajkujočih telefonistk, natakarjev in kuharjev napram policiji. Policija je ravnala tako brutalno s štrajkarji, da se vse mesto zgraža nad njenim nastopom.

— **Mesto Chicago** je dobilo 20 preglednikov, da pazijo, če gostilničarji spolnujejo novo odredbo za čiščenje čaš in čašice.

Po odredbi se mora vsaka čaša ali vrč izmiti v čisti vodi in posušiti, preden se nalije vanj pijača za drugega pivca.

Krivate se lahko kaznuje za vsak prestopok od 1 do 20 dolarjev.

— **Zvezni senat** je carinski predlogi dodal dodatek, ki je odet s človekoljubnim plašcem. Dodatek prepoveduje uvoz napoj izdelanih in izdelanih proizvodov, ki so jih proizvedli otroci pod štirinajstletim letom. To se glasi zelo človekoljubno. Kako je to, da stari premeteni lisjaki nimajo srea za otroke v Ameriki? Varstvo otrok v južnih državah je še zelo piškavo. Komur je res za blagor otrok, bo najprvo skrbel za varstvo otrok v svoji deželi in ne bo svojega človekoljubnega srea kazal tam, kjer človekoljubnost koristi le tovarnarjem.

GLASILO Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izhaja tedensko.

LASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTEUredništvo in upravljalstvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Večja za vsa leta \$1.00.

ORGAN
OF THE

SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETYOFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, \$1.00 per year.

Državna industrija v Ameriki.

Ernst Unterman.

Tem obširnejše bo demokratična stranka igrala to ulogo, toliko lažje bo zmagala pri prihodnjih predsedniških volitvah. To je jasno, da premetene glave v tej stranki tega prezreti ne morejo. Mogoče pridobitve za pomožitev strankarske moči, ki spe v državni industriji, bodo na vsakega strankarskega bosa, okrajnega petolice, sploh na vsakega, ki žre iz strankarskih jaslji, učinkovale privlačno. Državne in mestne volitve, ki so se vršile po predsedniških volitvah 1912, so dokazale, da se progresivisti voliči nagibljejo v demokratično stranko. Le socialisti so zopet pomnožili svoje glasove. Kaj naj vidijo demokratični politikarji v teh znamenjih drugega kot poziv, da naj se ravna in vladajo po vzoru "bull-mooseovcev"? Ako velike množice volilcev vsaki mesec pristopajo k drugi stranki, potem morajo načelniki demokratične stranke izvršiti vse, kar je v njih moči, da gredo po polzki poti svojih prednikov.

Seдем Wilsonovih trustjanskih zakonov so kakor nalašč za to ulogo. Osnovanje zveznega urada za javno industrijo, združenje meddržavne trgovske komisije s tem uradom, prenos večje pravomoči na meddržavno trgovsko komisijo za oslabitev Taftove večine v najvišjem zveznem sodišču, obtožba in odstavljenje republikanskih sodnikov pri trgovskem sodišču, ako mogoče, spremenitev zvezne ustave, da se lahko odstavi Taftova večina v trgovskem sodišču, so same "popularne reforme", ki se lahko vprizore pod krinko predrznega radikalizma, kakor da bi se hotelo z njimi braniti ljudske pravice. Demokratična stranka mora izvesti take reforme, ona ne more mimo njih, ako noče, da jo republikanci in "bull-mooseovci" ne naskočijo za hrbtom.

Seveda naj bi vse take "reformne", kakor tudi znana carinska reforma, koristile v splošnem kupčiji in posebnim interesom določenih kupčijskih vrst. Radikalizem na površju ima edini namen večino volilcev obdržati v najbolj neumnem lahkoverstvu.

Demokratična stranka bo morala igrati enako ulogo, ker so drugi že v tej smeri storili svoje korake, kar bo povzročilo še druge posledice. Uvedba tovrstne pošte, ki je še v razvojnem stadiju, je le začetni napad na ekspresne družbe, ki mora voditi do podražavljenja ekspresnega in železniskega obrata. Podražavljenju železnice bo sledilo podražavljenje rudnikov, brzojavnega in telefonskega obrata in tovarn za jeklo. Te naredbe bodo povzročile, da se bodo tvrdke, ki se pečajo z razpošiljanjem blaga, hitro razvile in postale zrele za podražavljenje. Tako bo ena reforma povzročila drugo, dokler ne bo ena starih strank prisiljena podražaviti trustovske industrije.

Z enakih vidikov se bodo vršile vse prihodnje predsedniške volitve. Delo demokratične stranke z ozirom na ta vprašanja bo odločilo, ako bo demokratična stranka še vbodoče pri vladnih jasljih, ali če bo katera frakcija republikanske stranke prevzela delo, da uglaadi in pripravi pot socializmu. Jasno je, da bo podražavljenje trustovskih industrij v Združenih

državah pospešilo razvoj v socializmu, kar se o podražavljenju gotovih monopolov v Evropi ne more trditi. Državna industrija v Evropi je večinoma uvrstila postojanko plemstva napram buržoaziji in delavstvu. Aristokracija se je utrdila za državno industrijo in jih je spremenila v pomožna sredstva birokracije in militarizma, obenem je pa razvoj razrednih organizacij med državnimi nastavljenici zabranila. V Združenih državah bo nemogoče državnim nastavljenecem zabraniti organizacij v stranki in stroki, v katerih se organizirajo radi svojih interesov. Pomanjkanje aristokracije po rojstvu in politični boji med kupčijskimi politikarji starih strank silijo državne uradnike, da se organizirajo v razredni organizaciji, poduradniki bodo tem številnejši prihajali v socialistično stranko, kolikor brutalneje bodo vladali višji uradniki. Sedaj je prepozno, da bi se v deželi razvila močna nazadnjaška birokracija. Stari politikarji so predloho odlašali s podražavljenjem industrij. Ker je pa podražavljenje pred durmi, se pa ne more čez noč iz zemlje priklicati nazadnjaške birokracije.

Roosevelt lahko izdaja ukaze proti organizaciji civilnih uradnikov, Wilson lahko civilno službo "reformira" z daljšim delovnikom, drugi nazadnjaški diplomati se lahko izmislili enake neumnosti, vseeno bo pa vsak poskus starih politikarjev, s katerim se hoče zabraniti organizacije in razredno vzgojo, koristil le socialistični stranki.

Mogoče je, da bodo stari politikarji, ki vidijo dalj, kakor se ga njih nos, s pomočjo obstoječih strokovnih organizacij vstopili za podražavljenje industrij. Mešetarstvo starih strank v strokovnih organizacijah se je že davnej pretvorilo v sistem. Ako bo zahteva po podražavljenju postala silna, potem se bodo politikarji starih strank za moč v velikih strokovnih organizacijah borili. V teh strokovnih organizacijah pa ima socialistična stranka zelo sposobne zaupnike. Podražavljenje industrij bo ravnotako malo škodilo socialistični stranki kakor organizacija "bull-mooseovcev." Ko bo podražavljenje v tiru, se bo kmalu zvišala moč državnih nastavljenecov, naobratno pa znižala politikarjev starih strank. Ta moč, s katero bodo lahko potom splošnega štrajka ustavili državno industrijo ali pomnožili svojo silo potom štrajka na volišču, bo postala tako silna, da se stari politikarji ne bodo upali uvesti militarističnega tiranstva. Tako se bo zrušila moč ameriških kupčijskih politikarjev, ki jo imajo evropski aristokratični politikarji, s katero se lahko uniči vspeh stavke potom mobilizacije in vojnihi sodišči. Diekov zakon in industrije se drobe. Tu se ne more razglasiti vojnega sode, ne da bi bila zato civilna gosposka. (West Virginija. Opomba uredništva.) Le malo starih politikarjev bi se drznilo vprizoriti kaj takega. Nihče bi ne poskusil kaj takega več kakor enkrat. Tak poskus bi bil najboljša agitatorično sredstvo za socialistično stranko.

Delavski razred v Združenih državah se lahko veseli, ako stare stranke podražavijo industrijo. Nastavljenici imajo iniciativo, referendum in odpoklicno pravo, s katerimi lahko preprečijo, da ne morejo v nobeni državni industriji imeti prvo besedo birokratični in militaristični trinogi.

Kolikor dalj stari politikarji odlašajo s podražavljenjem industrij, toliko težje jim bo zvezni urad zlorabljati za trinoške namene. Ako se stare stranke hoče podražavljenja, tedaj bo socialistična stranka izvršila odločilen začetek, ako bodo pa stare stranke storile prvi korak, bo pa socialistična stranka storila zadnjega. Mogoče bodo nekaj časa vladali stari politikarji nad državnimi delavci. Kolikor krutejše bo to gospodarstvo, toliko prej bo napočil dan, ko bodo nastavljenici zmagali nad politikarji. (Mogoče je tudi, da bodo državni delavci zadovoljni z milo vlado gospodujočih in bodo potem dolgo časa tvorili jez proti prodirajočemu socializmu. Opomba uredništva.)

— V Olneyju, Ill., je eksplodiral velik nabiralnik za razbeljeno tekoče steklo. Dva delavca sta pri nezgodi izgubila življenje.

Vzrok panike.

Različna mneja se čujejo v javnosti, odkod prihajajo periodični vzroki za takozvane panike. Carinska vprašanja, zmedenost v strankah glede visoke in nizke carine dokazuje, da imajo že svojih zadnjih šestdeset let, različne nazore o tem vprašanju. Razpravljale so o tem javno in metale ljudstvu pesek v oči tako dolgo, da danes že vsak navaden delavec sprevidi, da to ni drugega kakor lov na slepe miši političnih zastopnikov buržoazne družbe. Vedno ponavljajoče govorenje o carinah v raznih kapitalističnih listih, je privedlo ljudstvo do tega, da se sploh nobeden delavec ne zanima za te carinske igračiče, temveč morajo delavci misliti na važnejša gospodarska vprašanja. Politikarji se motijo, ako upajo, da postanejo s carinskimi vprašanji bolj znani v svoji stranki kot učenjaki pri reševanju gospodarskih vprašanj. Ljudstvo v Združenih državah je danes toliko podkovano v vprašanjih gospodarstva, da ve, da prihajajo panike, ako imamo visoko ali nizko carino.

Imamo strokovnjake, ki se vedno bavijo z obstoječo denarno veljavo in na podlagi nje izdelujejo svoje argumente. Njih nasprotniki spodbijajo te argumente, sklicevaje se, da more panike odpraviti le dobro uravnana denarna valuta. Vzletemu prihajajo slabi časi ali panike in doba med panikami postaja vedno krajša. Panike smo imeli v tej deželi: leta 1837, 1857, 1873, 1884, 1892, 1903 in 1907. Panike vstvarja, ker se bogastvo množi v rokah majhne manjšine, ogromna ljudska večina se pa čimdalje bolj pogreza v siromaštvo.

Pregledati moramo časovne pojave, da spoznamo, kje so vzroki za panike, da carinske teorije in reforme denarne valute ne vplivajo toliko na prihod in odhod panik, kakor se jim pripisuje. O tem se prepričamo, ako pregledamo uradna poročila uradnikov v števem uradu Unije. Poročila morajo biti vsekakor pravilna, ker so jih sestavili uradni vslužbeni in se ne more trditi, da so jih sestavili mogoče uradniki delavskih strokovnih organizacij. Poročila števnege urada nam podajajo jasno sliko, da nastajajo panike, ker produkti niso pravično razdeljeni, dasiravno ta poročila prinašajo le skupne vsote. Kdor pa hoče še jasnejšo sliko, se mora zaglobiti podrobno v tablice, da spozna, kaj sploh govore.

Produkcija se vedno množi. Natančen izkaz potrdi, da je v povprečno vsak moški, ženska ali otrok, ki je delal leta 1850 v industriji, produciral v Zdr. državah v letu blaga, ki je imelo vrednost \$1,064. Petdeset let kasneje v letu 1900 je narastla produkcija za 127 odstotkov, ali vsaka vpislena oseba je pridelala za \$2,420 blaga. Do leta 1906 se je produkcija z ozirom na posamezno osebo pomnožila na \$2,705, ali za 154 odstotkov v 55. letih. Leta 1910 je delavec že izdelal blaga za \$3,125 v enem letu. Produkcija se je pomnožila za 193 odstotkov v 60. letih.

Mezda se je pomnožila takole: Povprečno je industrijski delavec zaslužil v letu 1850 \$247 na leto. Petdeset let kasneje je dobil na leto \$426. Mezda se je pomnožila za 72 odstotkov. V letu 1905 je delavčeva mezda narastala na \$477, ali za 93 odstotkov v 55. letih. Leta 1910 je pa delavec povprečno prejel \$518 mezde na leto. Tekom 60. let — od leta 1850 do 1910 — se je mezda pomnožila le za 109 odstotkov.

Kje naj iščemo glavne vzroke za krize? Iz naslednjih podatkov, kakeršnih se ni priobčil noben buržoazni list in tudi ni imel nobeden buržoazni politikar toliko poguma, da bi jih priobčil, se seznanimo s pravimi vzroki, ki so povzročitelji kriz:

Vletu 1850 so delavci prejeli v obliki mezde 23.21 centov od vsakega dolarja, ki je reprezentiral vrednost izdelanega blaga. Leta 1900 in 1905 se je pa mezda v razmerju znižala. Delavec je prejel le še 17.6 centov od vsakega dolarja. Iz uradnega izkaza iz leta 1910 pa spoznamo, da je šla mezda zopet nizdol na 16.5 centov. Delavec je prejel 16.5 mezde od vsakega dolarja, ki je označil vrednost njegovega dela. Izdelal je blaga, ki je en dolar vredno,

prejel je pa 16.5 centov od tega dolarja, s katerimi naj kupi sredstva za življenje. Kako naj delavec kupi s 16.5 za en dolar blaga? Tu so torej vzroki za krize, katerih nas ne morejo rešiti carinske in denarne reforme.

Izkazi števnege urada so vsakemu na razpolago in ta izkaz je poznan pod številko 4 in 5 kot buletin za tovarniške industrije za leto 1910. Kdor ne verjame, da so podatki resnični, si lahko naroči buletin in se na lastne oči iz uradnega izkaza prepriča, da je tako. Komur pa še to ne zadostuje, naj si pa oskrbi še podrobno poročilo o najemščini, poljedelstvu in poročilo o vsaki posamezni stroki v tovarniški industriji in poljedelstvu.

Nemogoče je, da bi končal članek, ne da bi se dotaknil strokovnik delavskih organizacij, ker bi bile mezde še mnogo nižje, kot jih izkazuje števni urad, ako bi ne imeli strokovnih organizacij. Strokovno organizirani delavci spoznavamo, da se je naša produktivna sila pomnožila, da je za 50. do 150. večja, kakor nam se vrača v podobni mezde. Mi vemo, da je velikanska razlika med mezdo strokovno organiziranega in neorganiziranega delavstva, da bi bil boj za obstanek še mnogo težavnejši, ako bi ne bili organizirani. To zlato resnično naj si zapomnijo tudi tisti tovariši, ki danes še niso organizirani. Delavstvo ne more pričakovati rešitve od carinskih in denarnih reform, reši in osvobodi se lahko s pomočjo svojih razrednih organizacij, in le organizacije mu olajšavajo boj za obstanek in pripravljajo pot v novo družbo, ki ne bo poznala kriz.

Visoka carina pomeni nizko mezdo. Ako pregledamo izkaze in se prepričamo o delavskih mezdah in o carini za razne industrije, smo na jasnem, da čim višja je carina toliko nižja je delavska mezda. Tako je v jeklarski, železarski, tekstilni, kemični vrvarski industriji, v industriji poljedelskih strojev itd.

Trustovski magnati in njih priganjači nikdar ne povišajo plače iz svoje prošne volje, ker je cena za blago poskočila na trgu, ali ker se izdelek za visoko carino vračuje tuje konkurence. Od visokih cen na trgu in visoke carine imajo dobiček le kapitalisti, nikdar pa delavci.

Kjer so delavci strokovno organizirani, n. pr. kot v stavbinski stroki, na železnihcah itd., imajo za 50 do 200 odstotkov višjo plačo kakor delavci, katerim se hoče pomagati s carinskimi in denarnimi reformami.

Delavci naj se pred vsem dobro organizirajo in zalego jim bo več, kakor vse carinske in denarne reforme. Reforme pomagajo le za trenotek, organizacija je pa trdnjava, ob kateri si skrbjajo tudi najbolj vročekrvni trustovci svoje, ostre zobe, in ki brani najodločnejše koristi delavcev.

Živo srebro*).

Maks Winter.

Obisk v Idriji.

Ako pravimo o človeku, da je kakor živo srebro, tedaj hočemo označiti s tem njegovo posebno živahnost, njegovo neobsežnost, njegovo nestalnost in nemirnost, ki je dostikrat brez namena. Naši predniki so označili to bolj robato. Govorili so o ljudeh, "ki imajo živo srebro v zadnjici." Primera se opira na izkustva znamosti, ki je označevala dolgo časa samorodno živo srebro z latinskim imenom "argentum vivum", živo srebro, in je s tem poudarjala najizrazitejšo razliko te kovine od drugih kovin. Druge kovine so trde in postanejo tekoče le pod vplivom visoke toplote, živo srebro pa — in to vedo ljudje šele približno stoimpetdeset let — še strdi le ob visokem mrazu. Šele pri 39.4 stopinjah pod ničlo postane trdo in še pri 13 stopinjah pod ničlo izpuhneva. Kot brezbarvna para se pomeša z zrakom. Kako šele pri višji zračni toplini, kakršno smo vajeni! Para živega srebra je pa strupena. Še eno lastnost ima živo srebro, ki je izredno značilna:

* Maks Winter je socialistični poslanec in znan žurnalista. "Živo srebro" je izhajalo kot podlistek v "Zarji".

Pronikne skozi vsa telesa. Učeni seviljski škof Izidor, ki je izdal delo o vsem znanstvu svoje dobe, je že svetoval okolo leta 600, da naj se spravlja živo srebro le v steklenih posodah, ker vse druge snovi prepoji. Krepkejše je označil to lastnost star rudar: "Živo srebro je mrečina. Gre skozi železo in steklo in nikdar je ne more človek popolnoma vzeti iz snovi, v kateri tiči."

Če poznamo ti dve lastnosti živega srebra, tedaj si tudi že lahko predstavljamo, kako da se brani živo srebro, kadar je hoče človek oprostiti iz groba, v katerem je spalo milijone in milijone let. Strupene parne pušice strelja, v človeka in vso umsko silo človeka je izzvalo, preden je znal zajemati živo srebro, da se mu ni več izmuzlo, preden se je naučil izkoristiti dragoceni zaklad.

Ali potrebuje človek živo srebro?

Kdor se ni prav posebno pečal z uporabljivostjo živega srebra, ta komaj sluti njegovo najraznovrstnejšo uporabo: v rokah zdravnikarja, v mnogih obrtih, pri taljenju dragih kovin in kot glavna sestavina barvila, ki je s plameničimi rdečimi zastavami nastopilo zmagoslavni pohod po vsem svetu, cinobra. Če nas kdo nepričakovano vpraša po uporabi živega srebra, tedaj si najbrže ne domislimo drugega, kakor da v toplomeru služi za mero toplote, k večjemu bomo še vedeli, da je pravilni zdravnik v nemški študentski pesmi, "ki je sivo mažo nam iznašel", uporabljal živo srebro in s tem sredstvom zdravil sifilido, to grozno nadlogo človeštva, in sicer tako, da je prav fino vmešaval živo srebro toščici. Po tem pa je konec našega znanja. Da je v "zlatem" okvirju živo srebro, v pozlačeni čaši, v pečatnem vosku (kot barvilo), v rdeči tiskarski barvi, ki jo ob slavnostnih prilikah tako rado uporablja socialno demokratično časopisje, v vsaki sliki; da jo rabi klubučar, ki mora imeti pri predelavanju klubučine s solitrno kislino prepojen živostrebni oksid, delavec z bromom, delavec, ki dela s kožuhovino in delavec, ki dela vžigalice, to vedo le strokovnjaki in krasotica, ki se ogleduje v zrcalu, ne ve nič o tem — ali pa prav redkokdaj — da je delavec, ki je zgladil stekleno ploščo z živim srebrom in kositrnom, ogrožala prav močna para živega srebra in da ne bo rešitev le zanj, kadar bodo srebrna ogledala izpodrivala sedanja, ker zrealijo srebrna ogledala rožnate barve, ne pa tako motnih kakor steklena, s kositrnim amalgamom prevlečena, temveč tudi za delavce, ki mu ne bo pretela nič več bolezen od živega srebra. Prav tako malo sluti bolnik, kateremu zmeri zdravnik s toplomerom telesno toploto, da je ta tako važni pripomoček zdravnikov v službi bolnikov napravil delavec z največjo nevarnostjo za svoje zdravje. To velja seveda tudi za vse ostale izdelovaltelje prirodzanskih pripomočkov, pri katerih se uporablja živo srebro. Predvsem pa velja za one, ki to kovino kopljejo v globoki gori in jo predelavajo v talilnici. Samorodno živo srebro se nahaja v gori v srebrnem skriljevcu in dostikrat dela delavec le nekaj šihltov na takem mestu, pa dobi bolezen. Še večja je pa nevarnost pri taljenju, čeprav govore zadnji statistični podatki proti temu. V pari in prahu, ki se razvijajo pri taljenju, preži strup; stopivši v človeško telo povzroči strahotno bolezen.

Idrija, rdeče mesto.

Ker smo se že precej seznanili z živim srebrom in ker tudi vemo, kako previdno da se moramo bližati vodnemu srebru, kakor je imenoval prvotno živo srebro grški zdravnik Dioscorides, ki je, raziskujoč, potoval z armado Rimljanov v prvem stoletju po Kr. r. po deželah. S tem imenom je hotel povedati, da je živo srebro tekoče, ne pa, da se nahaja v vodi, kakor so ga bili najprej našli v Idriji. Na najhmem griču sredi mesta stoji kapela. Na tem mestu so pred več kakor štiristo leti odkrili idrijske zaklade živega srebra. Tam je stanoval sodar, ki je postavil neki večer razsušen škaf pod studence, da bi se napel. Ko je zjutraj šel po škaf, tedaj je bliščalo na dnu škafa čisto srebro v okroglih kepcah, ki pa so se mu spolzile iz rok, ko jih te hotel prijeti. Vzel je zaklad in odšel v Škofjo. Loko h brižinskemu škofu; ali škofov vojšček — tako pripoveduje pravljica — je izvalbil sodarju skrivnost in začel na lastno pest iskati zaklad in ga prodajati. Že leta 1500 je bil izčrpan zaklad, ki je ležal skoraj vrhu zemlje in sedaj so zasekali prvi rov v goro. Antonov rov, kateri še dandanašnji vodi v podzemeljsko mesto, v katerem so žale mestoma močnejše žile temno rdeče cinobrove jeklene rude, v katerem je v tenkih žilah in žilicah vsepovsodi raztresena dragocena ruda in tudi kovina. Več kakor en milijon centov kamna in rude spravijo rudarji na dan iz jame, v katero vodijo štirje rovi do 333 metrov globoko in na vse strani so prerili goro v trinajstih črtah, druga vrh druge, in od glavnih črt so izkopali ceste, zdolbene s svedri, krampi in kladivi. Iščeč rdečkasto rudo so postali sami "rdeči", ljudje, ki spoznavajo, in z njimi, po njih je postalo tudi mesto rdeče, ki mu sveti beli dan, mesto vrh zemlje, Idrija, za Ljubljano največje mesto na Kranjskem. Od poletja leta 1911 ima Idrija socialno demokratično upravo in še mladi, delavni župan Ivan Štraus je mož na svojem mestu. Vsled boleznii je nesposoben za delo v jami, kjer je garal petnajst let in je že 7 let z letnimi 200 K "provizioniran" in tako je dobil čas, da lajša trpljenje svojih bratov. V strokovni in politični kakor tudi v gospodarski organizaciji je stopal najprej, dokler mu ni zaupanje njegovih bratov in idrijskih meščanov izročilo najvišjega častnega mesta. Prvi socialno demokratični mestni poglavar na Avstrijskem in za enkrat tudi še edini! Pač so socialni demokratje priborili le tretji razred, ali ta zmaga je bila tako silna, da je bila moralna teža obinarjev na njihovi strani, čeprav so podlegli v drugem razredu z dvema glasovoma manjšino klerikalnemu nasprotniku.

Merkurialna bolezen.

Merkurialna bolezen je bila prvi pozdrav, ki ga je tekoča kovina prinesla človeku. Strašen pozdrav! Če je zastrupljen hitro in močno, tedaj nastopi smrt tekom nekaj ur. Ob neznanjskih bolečinah v želodecu in črevih, v ustih in čeljustih, v zobeh, v požiralniku, ob silnem bljuvanju in odtokanju krvi skozi čreva vidoma pešajo sile zastrupljenca in strup je zmagovalec. Te strašne posledice povzroča seveda le živostrebni klorid ali sublimat, ki se uporablja zaradi svojih antiseptičnih lastnosti in kot desinfekcijsko sredstvo v medicini in kirurgiji, prav močno, seveda le če se uporablja v pravih, od strokovnjakov določenih množinah. Milejša oblika merkurialne boleznii (živo srebro se imenuje latinsko mercurius) je kronična, trajna, od časa do časa nastopajoča. Zajé se v ustno

(Dalje prihodnjič).

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik: Jakob Miklaufič, Lock Box 3, Willock, Pa.
I. Podpredsednik: Martin Stefančič, R. R. 2, Pittsburg, Kans.
II. Podpredsednik: Louis Skubic, 2727 S. 42nd Cr., Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale, ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 4635.

Blagajnik: Martin Potokar, 1625 S. Centre ave., Chicago, Ill.
Zapisnikar: Jožef Kuhelj, 9476 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Anton J. Terbovec, Box 25, Denver, Colo.
Dragotin Pogorelec, 508 Moffat St., Pueblo, Colo.
Thomas Golob, Cor. 8th & Wright St., La Salle, Ill.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, P. O. New Duluth, Minn.
Martin Železnikar, Box 276, Bannerton, O.
John Šarc, Box 131, Evergreen, Alta., Canada.

UREDNIK "GLASILA":

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th ave., Chicago, Ill.

VEHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1801 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja, na predsednika nadzornega odseka A. J. Terbovcu.

Zadeve prepirljive vsebine predsedniku porotnega odseka, A. Hrastu.

Vse druge stvari, ki imajo stik z "Glasilom", izvzemši spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa Glasilu 2821 40th Ave., Chicago, Ill.

Marco Visconti.

Zgodovinski roman. Italijanski napisal Tommaso Grossi.

Ko so vitezi izginili, je ta sladka navada — delati se zaljubljenega — prešla, vsaj v naših krajih, na pesnike. In takó se je pojavil tisti roj neslanih, sitnih, vjokanih Petrarkejevcev, ki so toliko let preplavljali celo Italijo s pesmicami o očeh, o ustih, o nogi, o roki, o lasih in kdo ve že, o čem še, kar so opazili pri mnogih in mnogih neusmiljenih deklicah, ki so bile vse jedna krasnejša nego druga. Sreča še, da so pesniki mehkejšega kova nego so bili vitezi, in da so nevarni k večjemu le ušesom svojega bližnjega; sicer bi se bilo našim pračedom slabo godilo.

Toda vrnimo se k svoji povesti. Ko so vsi vitezi, zbrani v jedni sami vrsti, pozdravili namestnika pred njegovim odrom, so se zopet ločili v dve četi, in jedna se je napotila na levo, druga na desno. Takó so šli narazen do dveh nasprotnih koncev. Tam so se obrnili in so si šli zopet naproti, in kadar so se vdrug srečali na sredi bojišča, so se pozdravili. Zdelo se je, kakor da bi čili konji že kmaj čakali boja; vitezi pa so jezili tesno drug pri drugem z dvignjeno krinko nad obrazom ter držali sulice po koncu; le poveljnik čete je jezil pred drugimi. Šlemi, oklepi in ščiti, zlati in srebrni okraski so se lesketali v solnčnih žarkih, kajti solnce je bilo že visoko na nebu. Vrhne obleke in odeje konj so valovito plapolale pri ježi, a peresa, šopi in sulice zastavice so frfotale v zraku.

Kakor hitro je orožar, naš znanec, videl dospeti namestnika, je ukazal nekemu pomagaču, naj čuva blago v prodajalnici, ter je pohitel na levo stran ograje. Tam blizu belih šotorov ga je čakala žena.

Kakih šest njegovih delavcev mu je bilo ondi obvarovalo prostor, in koj ko so zagledali med množico njegovo žepico s persom, kakršno so nosili mojstri, izdelovalci oklepov, so mu s komele napravili pot med gnečo. Takó se je mogel on zložno nasloniti na plot zraven svoje žene.

"Glej, ali mu ne stoji, kakor da bi bil vlit nanj!" je dejal Birago nekemu svojemu mladeniču, kajze Ottorinov oklep, ko je mladi vitez ravno jezil mimo njih.

Mladenič je hotel nekaj odgovoriti, a ni utegnil, ker orožarjeva žena, prijemši moža za roko, ga je vprašala: "Povejte mi, Jakob, je-li tisti vitez tam, tretji v vrsti, slep na jedno oko, ker ga semkaj se bojevat?"

"On dobro vidi z obema očesoma kakor jaz in ti", je odgovoril orožar. "Poznam ga, Bronzin Caimo je, od tistih Caimov, ki so nekdanj bivali pri sv. Ambrožu, a sedaj imajo svojo hišo pri novem Broletnu. Tudi ti lahko povem zgodovino tistega obvezanega očesa. On je nekdanj lazil za neko

ščit, jedne same boje in brez grba. Pa tiho sedaj, ker začnejo..."

In res je tromba zatrobila, in vitezi, uvrščeni na dveh koncih ograjenega prostora, so vsi zajedno potegnili železne krinke na obraz. Zopet je zatrobilo, in namerili so sulice. Ko je pa zatrobilo tretjikrat, ste se jedna četa z vsklikom: "Sveti Ambrož in Ottorino", druga pa: "Sveti Jurij in Saeromoro" zakadili v dir jedni proti drugi, in srečali sta se na sredi bojišča s takó silo, kakor kadar pridrvi vihar. V tem hipu so se lomile sulice, vitezi so padali s sedla, konji s prsi, zadetimi ob prsi in s prekrizanimi sprednimi nogami, so se grizli, drugi so pa bežali, dirjaje po bojišču s praznim sedlom in z vjajeti, nizdol visečimi. Slišali so se vesel in besneči vskliki, osrčevalni kliči in povelja. Vladala je grozna zmešnjava, katero je še večal oblak prahu, takó da si ni moglo lahko razločevati podrobnosti. Kmalu na to je bilo videti strežnike, ki so lovili ubegle konje, oprode, ki so pomagali svojim gospodom zopet na sedlo, reditelje boja, ki so spravljali z bojišča tiste, kateri so bili vsled kakega hudega udarca nesposobni za nadaljno bojevanje. A okolo ograje je odmeval vik, odobravanje in popraševanje, na katero stran da se nagiba zmaga.

Po končanem prvem spopadu so vitezi pometali proč sulice in zgrabili meče. Ti so bili res topi, a zató pa takó močni in težki, da če je vitez, ki je bil vajen to orožje sukati že z mladih nog, z njim dobro zadel po šlemu, je razbil glavo, ki je bila pod njim, ali jo je vsaj takó strelal, da je njen lastnik dolgo časa ni mogel po koncu nositi. Med tem so klicarji, bojni mojstri in pobočniki vedno opazovali, ali se bojuje pošteno in ali spohtuje vsak svojo dolžnost, ter so opominjali neprenehoma: "Vitezi! spomnite se, čegavi sinovi ste, in skažite se!"

Bojevanje je trajalo že čez jedno uro, in sreča je bila vedno nestanovitna. Toda nazadnje je kazalo, da bodo beli premagani: iz njihove čete so bili že štirje jako poškodovani, odnešeni v šotore; a ostali, gnani od nasprotnikov, so se jeli umikati. Že je sodil namestnik, da bi zabranil nadaljnje prelivanje krvi, je že hotel dati znamenje, naj nehajo. Teda se je Ottorino spomnil na Bice in na njene besede, katere mu je bil sporočil njegov oproda. Zarudel je od jeze in sramote, vrgel ščit čez ramo, zgrabil obupno z obema rokama meč ter s krikom: "Čuvaj se, Saeromoro" se je zakadil proti rudečemu poveljniku, kateri je bil izvšil tisti dan čudeže hrabrosti.

Saeromoro si je takoj pokrtil glavo s širokim ščitom in zajedno je z mečem sunil Ottorina v prsi; a ni mogel prebosti oklepa. Ta, videvši nasprotnika zavarovanega takó, da bi bil udarec po njegovi glavi brezvspešen, ni spustil meča naravnost doli nanj, ampak ga je zasukal v zraku in zagnal besno od strani, da je prišel pod ščitom do Saeromorove glave. In zadél ga je na desno stran šlema s takó silo, da ga je podrl s konja na nasprotno stran; Saeromoro je imel zdrobljeno čeljust, in odnesli so ga v rudeči šotor skoro mrtvega.

Teda je Ottorino zaklical: "Sveti Ambrož! sveti Ambrož!" Njegovi vitezi so se zopet osrčili; prejšnji zmagovalci so bili zbegani in so jeli umikati. Ottorino je strašno mahal rjoveč kot lev; a tudi njegovi tovariši so se še jedenkrat z vsó silo uprli ter mu hrabro pomagali. Kot bi trenil se je bojna sreča zasukala. Bila sta vržena s konja še dva druga na rudeči strani. In pa še tisti, ki so ostali v sedlu, kaj so hoteli sedaj, ko so bili brez poveljnika, kateri bi jih imel voditi? Res so se raztrešeni še nekaj časa borili tu pa tam; vendar, ker so jih nasprotniki vedno zasledovali in bali, so kmalu sami uvideli, da se ne morejo več braniti. Teda je namestnik mignil z roko, troblja je zatrobilo, in boj je prenehal.

Med tem ko je množica vpila, odobraval, metala kvišku robeč in žepice, da bi s tem skazala radost in čast zmagalec, je bilo videti na bojišču kakih osem moč, klicarjev, bojnih mojstrov in pobočnikov, ki so se zakadili v dir proti nekemu vitezu iz rudeče stranke, in so ga obdelovali s sulični-

mi toporišči, dokler ga niso zapodili iz ograjenega prostora. To je bila kazen, prisojena po zakonu o bojnih igrah tistemu, ki bi ne nehal bojevati se brž ko zasliši znamenje, določeno za to.

Bojevniki, ki so se mogli še držati na konju ali na lastnih nogah, so prišli pred oder sodnikov. Tam jih je neki klicar posamezno klical po imenu, in kakor so prihali o vsakem uradniku pri bojnih igrah, je bilo razsojeno, da so se vsi hrabro držali kot vrli in pošteni vitezi. Le dva sta bila obdolžena: jeden beli, kateremu se je očitalo, da je s sulico ranil nasprotnika v stegno, kar ni bilo štet kot dober udarec, ker borilec ni zadél med štiri ude; drugi je bil pa nekdo izmed rudečih bojevnikov, katerega so zatožili, da je zadel konja. Toda gledé prvega se je izjavil isti nasprotnik, ki je bil ranjen, da je sulice najprej zadela v ščit in le od tam zdrsnila nizdol in se zasadila v stegno, kar se je očividno zgodilo proti nameri borilca. Drugega pa je opravičil neki bojni pobočnik, ki je pričal, da je zadeti konj vzdihnil glavo tisti hip, ko je vitez udarjal z mečem.

Nazadnje so klicarji imenovali še tiste, ki so bili v šotorih. Teh je bilo deset, sedem ranjenih in trije mrtvi. Razsojeno je bilo, da so se tudi oni dobro in hrabro bojevali. Jeden izmed ranjenih, katerega

je zadela posebna nesreča, dasi ni bil med najhujše poškodovanimi, je bil naš Bronzin Caimo, junak z obvezanim očesom. Temu se je pripetilo pri prvem spopadu, da mu je prišla suličina ost skozi luknjo, katero ima železna krinka pri očeh, koder borilec gleda, in mu je (glejte, ali ni sam vrag tu svojega roga vtaknil!) razlila tisto oko, ki ga je imel odkrito, in s katerim jednim je gledal. — Lehko noč! vitez je ostal v temi in se je prevrgel s konja. Odpeljali so ga v šotor. On je ostal zvest svoji zaobljubi ter se ni hotel odvezati, in tudi ni pustil, da bi mu drugi odvezali oko, katero je imel še zdravo. Stvar je bila naznanjena bojnim razsodnikom, kateri niso vedeli, kaj bi imeli določiti. Kasneje se je o tem mnogo govorilo in razpravljalo; živahno so se pričali vitezi, gospe in gospodične, ki so imenovali to "neki lepi slučaj", kakor slišimo, da reče odvetnik: "lepa pravda ta", ali pa zdravnik: "lepa bolezen ta." Za obojno mnenje so se dobili zagovorniki, sklicujoči se na rimske postave in na Mojzeseve knjige, na pisatelje latinske in provençalske, na preroke in romanopisce, na modroslovce in pesnike, zatekajoče se k primeram iz zgodbi sedmerih Amonovih sinov, Amadizija iz Gaule, Girona dvorljivega in vseh najimennitnejših vitezov francoskih in an-

gležkih Preporno vprašanje se je razpravljalo pri znamenitejših ljubavnih sodiščih raznih evropskih mest, katerih razsodbe pa niso soglašale. In takó je prizivnim potom prišlo pred polnoštevilno zbrani ljubavni dvor v Provençi. Ta je po natančni preiskavi, po dolgi učeni razpravi, potem ko je zaslišal najglasovitejše učenjake, slovesno razsodil v prilog Caimovemu očesu, to je, da ga sme odkriti. Vestni ljubimec, ki je bil ostal do tedaj vedno slep, si je končno odvezal oko in je takó po preteku kakih treh let zopet zagledal beli dan. Poslušajoč se zdravega očesa, se je tedaj z vso dušo zopet udal prejšnjemu življenju, da bi spolnil svojo zaobljubo, in vrgel še jedenkrat še tretjega viteza s konja. — To je pač bila vztrajnost dobrih starih časov! — Kakor je Bog hotel je prevrgel še tretjega viteza. Kdo bi mogel dopovedati, kako je bilo njegovo veselje! ... Pa kaj bi rekli, kaj si je umislila tista trdosrčna njegova ljubica, kateri menda niso morali kaj posebno uga-jati moški, slepi na jedno oko? — Iztaknila je pa drugo zvijačo, češ, zaobljuba se je glasila, da ne stopi več pred njo drugače, nego z obema očesoma, odprtima — ker pa je imel sedaj jedno samo oko, naj bi dobro pazil, da se nikoli več ne prikaže pred njo. (Dalje prihodnjí.)

ROJAKOM, ki žele naročiti slovenske plošče za grafoton, naznanjamo, da smo jih ravnokar dobili več tisoč iz Evrope.

Cenik pošljemo zastoj in poštine prosto.

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box No. 25 Denver, Colo.

Prekinjeno delo.

Naše vsakdanje življenje bi moralo biti tako urejeno, da bi ostali čvrsti in da bi mogli v polni meri uporabiti svoj čas in svoje zmognosti. To bi učinkovalo na nas, da bi bili zdravi in močni. Noben naših organov ne sme prekiniti svojega dela v škodo celega telesa.

Pa tudi največja skrb včasih ne more preprečiti, da se delovanje kakega organa zmanjša ali da se sploh ne prekine. Dogaja se, da noče želodec sprejemati hrane ali vsaj toliko ne, kot jo potrebuje telo. Včasih prenehajo jetra ali kak drugi organ z delovanjem in posledica je, da človek postane zaprt. V takih slučajih, ko so oboleli prebavni organi, je najboljšo sredstvo

To vino Vam očisti celi sistem, brez bolečin in drugih nepravil. Ojači Vam tudi prebavne organe in s tem celo telo.

USTVARI DOBER TEK,
POSPEŠI IZLOČITVE IN
OLAJŠA ZAPRTNICO,
NOTRANJE BOLESTI IN KRČE,
GLAVOBOL, ZLATENICO,
KOLCANJE IN BLJUVANJE.

Vspešno je pri vseh takih boleznih, pri kojih trpi želodec in pri kojih opazimo zmanjšanje teka, zaprtnico in slabost. Pripočamo jo pri nervoznosti, povzročeni po neprebavi in pri nerednem perilu, povzročeni po kronični zaprtnici.

V LEKARNAH

JOS. TRINER,
UVAŽALEC IN IZVAŽALEC.

1333.39 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Kenilworth.

Roman. Spisal Walter Scot.
Poslovenil J. Z.

— Gospod, kakšno vam je pa dal? — je vprašala kraljica z vzplamtanjem, — opravičbo?... ali... smrt!... ali... trmoglavost?

— Veličanstvo, — je odgovoril mladenič — Lord Suseks je vedel, da se taka žalitev zelo približuje veleizdajstvu, zato je volil edino pravo pot, da vaši milosti izroči krivca. Plemeniti lord je spal, ko je prišel vaš poslanec, ker so mu njegovi zdravniki dali sredstvo za spanje. Ves dogodek je izvedel še le danes zjutraj, ko se je prebudil.

— Kdo je bil v njegovem spremstvu tako predrzen, da je odvrnil mojega poslanca, zdravnika, ki je imel ozdraviti bolnika in mu ni dovolil, da bi videl bolnika? — je vprašala kraljica.

— Veličanstvo, krivec stoji pred vami, — je odgovoril Valter in se globoko priklonil. — Vsa krivda zadene le mene; zato je bilo pravilno, da me je lord Suseks odposlal, da trpim za svoj prestopek. Lord je pri tem tako nedolžen kakor sanje spečega pri dejanjih bodočega.

— Kako? Ti si bil?... Ti, ti si bil, ti si zabranil mojemu poslancu, mojemu zdravniku vstop na dvor? — je rekla Elizabeta.

— Kaj je pripravilo človeka do tega, ki se vsaj na zunaj kaže v ljudega napram svoji vladarici? — Veličanstvo, — je odgovoril mladenič, ki je v potezah kraljice opazil strogost, ne pa jeze. — Pri nas na deželi pravijo, da je zdravnik edini vladar nad svojimi bolnikom. Moj plemeniti lord je bil pod nadzorstvom zdravnika, katerega navodila so mu pomagala in ki je izdal ukaz, da se bolnika ne sme zbuditi, ker je njegovo življenje v nevarnosti.

— Tvoj gospod se je gotovo izročil kakšnemu zavrženemu mažu, — je pripomnila kraljica.

— Jaz le toliko vem, da se je danes zjutraj zbudil krepak iz spanja, katerega je vžil nekaj ur. Vsi plemenitniki so začudeni pogledali kraljico, ki je odgovorila odprto:

— Pri moji besedi, veselim se, da se mu je obrnilo na boljše! Ti si bil pa zelo predrzen, da nisi dovolil vstopiti mojemu zdravniku. Ali ne veš, da je v svetem pismu: "Kjer je mnogo svetovalec, tam je odrešenje."

— Seveda veličanstvo, — je odgovoril Valter. — Ali slišal sem, da gre to mar le zdravnikom in ne bolnikom.

— Deček, posekal si me, — je rekla kraljica, in se smejala. — Tvoje hebrejsko znanje se ne pokaže pri prvem pozivu... Kaj pravite vi o tem lord iz Lincoln? Ali je mladenič pravilno raztolmačil rek?

— Beseda pomeni, — je rekel škof iz Lincoln, — ki je malo prostov prevedena iz hebrejščine... beseda pomeni v hebrejščini...

— Moj lord, ga je pretrgala kraljica, — mi smo rekli, da smo pozabili hebrejski jezik... Mladič človek, kako ti je ime... kje si rojen.

— Moje ime je Ralij, milostljiva kraljica. Jaz sem najmlajši sin spoštovane in ugledne rodbine v Devonšajeru.

— Ralij? — je ponovila kraljica po kratkem razmišljanju: — ali niste služili na Irskem?

— Veličanstvo, bil sem tako srečen, da sem tam malo koristil. Ali moja korist je bila tako brezpomembna, da ni mogla doseči uho kraljice.

— Je bolj ostro, kakor mislite, — je pripomnila Elizabeta milostno. — Slišala sem o mladeniču, ki je branil brod v Šanonu proti četiri irskih puntarjev, dokler ni bila reka rdeča njegove in njih krvi.

— Mogoče sem izgubil nekaj krvi, — je rekel mladenič in gledal v tla. — Ali storil sem, kar sem dolžan storiti do zadnje kaplje v službi vašega veličanstva.

Kraljica je obmolknila za trenotek, potem je pa dejala:

— Ti si še premlad, da bi se boril tako hrabro in govoril tako pametno. Vendar pa ne boš ušel svoji kazni, ker si tako gredo ravnal z doktorjem Mastersom... Poslušaj! Nosi svoj umazani plašč, dokler ne dobiš drugega povelja

od nas. To le pa, — je rekla, ko mu je ponudila zlatega šahovaga konjička, — lahko nosiš na vratu.

Ralij, kateremu je nagon narekoval, kako se je treba obnašati na dvoru, je sprejel darilo na koljenih in poljubil je prste, ki so mu ga pomolili. Med vsemi navzočimi dvorjani je mogoče najbolj razumel, kako je treba združiti spoštljivost in ljubeznjivo udanost. To se mu je posrečilo tako izvrstno, da je bila nasičena gizdavost in vladoželjnost Elizabete.

Njegov gospodar grof Suseks je žel sad dobrega vtisa, ki ga je napravil Ralij Valter s svojim prvim nastopom pred kraljico.

— Gospodje in dame, — je rekla kraljica in se ozrla po navzočih, — dozdeva se mi da smo na Temzi. Boljše je, da opustimo svoj namen in da iznenadimo grofa Suseksa s svojim obiskom. Bolan je in trpi pod vtisom naše nemilosti, katero je ta mladenič s svojo odritkosrčnostjo odstranil. Kaj menite vi? Ali bi ne bilo delo usmiljenja, ako bi ga šli tolažiti in bi našel tolažbo v zahvali kraljice, ki se mu ima zahvaliti za marsikatero uslugo.

Predlog je našel odobravanje od vseh strani.

Vaša milost je dih, ki nas objemlje, — je rekel škof. Vojaki pravi, da je milost vladarice najboljši brus za njih meče, na obratno pa trdijo državniki, da luč, ki sveti z njenega čela, daje najboljše svetlobo, da razsvetljuje pot njenih svetovalec; dame pa zagotavljajo, da nihče na Angleškem ne zasluži toliko priznanj kakor pl. lord Suseks... ne da bi se s tem kratile pravice lorda Leicesterja, kakor govore nekateri politikarji.

Ukaz se je gasil, da ladja pluje h kraju v Deptfordu, ki je v bližini dvora, da lahko kraljica izvrši svojo knežjo in materinsko dolžnost in se osebno prepriča o zdravstvenem stanju grofa Suseksa.

Ralij, ki je s svojo bistroumnostjo takoj v najmanjši stvarici slutil važne posledice, je prošil kraljico, da bi smel svojemu gospodarju naznaniti obisk kraljice, pri tem je pa pripomnil, da bi mu veselo iznenadenje lahko škodilo, kakor tudi možna zdravila napravijo večasi nasproten učinek.

Mogoče je smatrala kraljica mladeniča za predrznega, ki je povedal svoje, ne da bi ga bil kdo kaj vprašal, ali je pa sumila, da grof na svojem dvoru zbira oborožence... Svetovala je Raliju z ostrimi besedami, da naj brani svoj nasvet zase. Ukazala je, da hoče izstopiti v Deptfordu, potem pa pristavila:

— Hočemo videti, kakšno gospodarstvo vodi grof Suseks.

— Bog se nas usmili! — je mislil mladi dvorjan. — Dobrih sre ne manjka v okolici grofa, ali dobre glave so zelo redke med njimi, sam je pa bolan, da ne more dati potrebnih ukazov. Blount bo jedel za zajtrk slanika in pil ol. Trajaj bo sedel pri svoji kmečki črni potvici! Tomaž Rajž in Evan Evans bodeta pa jedla česnevo juho in pečen sir... pravijo, da Elizabeta sovraži slab vzduh in močna vina.

— Da bi vsaj sezgali par veje rožmarina v veliki dvorani... Vse je treba prepustiti slepemu slučajju. Sreča mi je bila danes zjutraj mila. Spridil sem plašč in na dvoru sem imel srečo... naj se še tako zgodi mojemu hrabremu gospodarju.

Ko so dospeli v Deptford je šla kraljica ob veselih pozdravih ljudstva pod nebom proti dvoru, kjer je njen prihod izvalil vesele klice. Suseks se je zelo začudil, ko je izvedel, da se bliža kraljica, dasiravno je vedel, da ima navado, da obišče podložnike, ki živajo nje no milost... Vendar pa ni imel časa, da bi vse pripravil za sprejem. Vojaštvo na njegovem dvoru je pa še povečalo zmešnjavo.

Mejtem ko je v svoji duši proklinjal to naklonjenost, je hitel s Tresiljanom, katerega interesantno zgodbo je vprav slišal, kraljici nasproti, da jo dostojno sprejme.

— Cenjeni prijatelj, — je rekel lord, — podpiral bom vašo obtožnico proti Varneju, kar tudi lahko zahtevate od mene. Kmalu se bo izkazalo, ako vam bom koristil ali škodil, če se vmešam v zadevo.

(Dalje prihodnjč.)

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Dne 5. je deževalo celi dan, zato nismo mogli naprej. Kapitan Joneaire je poslal po podkralja, ker je slišal, da je prišel z menoj. Čutil se je zelo užaljenega, ker ga nisem privedel takoj s sabo. Opravičil sem se po možnosti, češ da sem mislil, da njegova navzočnost ni prijetna, ker sem slišal govoriti proti indijaneem. Imel sem pa v resnici drug vzrok, da ga nisem vzel s sabo. Vedel sem, da je Joneaire tolmač in da ima velik vpliv pri Indijaneh, da je pred kratkem uporabil vsa sredstva, da bi jih privlekel v svoj krog, radi tega mu nisem hotel dati piložnosti, kateri sem se lahko izognil.

Ko so prišli Indijanci, so se veselili njih prihoda. Čutil se je, kako je bilo mogoče, da so bili tako blizu, da ga niso obiskali. Dali so jim darila in napival jim je vzlic mojemu prizadevanju, da so postali nezmožni za posel, radi katerega so prišli.

Francozi so izrabili vso svojo umetnost, da bi odvrnili Indijance od Washingtonove stranke, in imeli so toliko uspeha, da je bil opravičen, da je slutil nič dobrega. Vsi so prišli, da bi izročili "govorniški pas" Francozom, ali z drugimi besedami, da prekinejo z njimi prijazno občevanje. Podkralj je ljubil Washingtona kakor brata, in oddal je svoj govorniški pas, kakor je obljubil.

"Dne 7. decembra je prišel La Force, komisar za francoske vojne potrebe, s tremi vojaki, da bi nas spremljal," je zapisal Washington v svoj dnevnik. "Našli smo vsakovrstne težkoče, ko smo hoteli pripraviti Indijance z nami na pot, ker so rabili razne zvižaje, da so zabranili, da niso šli z nami. Zadnjo noč sem pustil tam Johna Davidsona, indijanskega tolmača, ki sem ga vzel s sabo iz mesta. Zapovedal sem mu, da ne sme od njih, ker jih ne morem vzeti v svoj šotor. Imeli so mnogo opravila s Kustsalogom, da bi izvedeli, zakaj ni oddal francoskega govorniškega pasa, katerega je imel hranjenega. Danes sem moral poslati Gista nje. Posrečilo se mu je z največjo težavo. Opoldne smo nastopili pot proti trdnjavi. Vsed močnega deževja, snega in slabega pota čez deželo in močvirje smo šele dne 11. prišli v forto Le Boef. Zgodaj sem odšel, da se predstavim poveljniku. Bil sem sprejet in k njemu me je peljal drugi oficir po dostojanstvu."

"Povedal sem mu po kaj sem prišel in izročil sem mu pismo. Rekel mi je, da naj ga obdržim, dokler ne pride kapitan Reparti, ki je bil v bližnji trdnjavi, po kateri so poslali in ki mora priti vsaki čas. Poveljnik se imenuje Legardeur de St. Pierre. Je že bolj star gospod in vojaške zunanosti, katerega so po smrti generala poslali sem, da prevzame poveljništvo in ki je sedem dni pred menoj sem prišel. Ob dveh je prišel gospod, po katerega so poslali. Vzel je moj list in odšel s kapitanom, ki je malo razumel angleščine, v kabinet, da mu prestavi pismo. Ko se je to zvršilo, so me silili, da naj vstopim, da bo moj tolmač prečital prevod in ga popravil. Dne 13. so se odstranili oficirji v štabu, da bi obdržali vojni svet. To mi je dalo čas, da sem ogledal velikost trdnjave in napravil nekatere beležke. Številna posadke nisem mogel izvedeti. Cenil sem jo na sto mož brez častnikov, katerih je bilo mnogo. Svojim ljudem sem dal nalog, da natančno poizvedo, koliko čolnov rabijo spomladi za prevoz moštva. Zvedeli so, da je petdeset čolnov iz brezove skorje in sto in sedemdeset iz smrekovega lesa. Poleg teh je bilo še mnogo drugih, ki so bili vedno pripravljene. Zvečer tega dne sem dobil odgovor na pismo governorja Dinwiddieja iz rok poveljnika. Drugi dan smo se pripravili za odhod. Potovanje po reki nizdol je bilo dolgočasno in mukotrpno. Marsikaterikrat bi bili kmalu zavozili na skalo, večasi smo morali vsi izstopiti in ostati pol ure ali dalj v vodi, da smo prišli preko ledenih plošč. Na nekem mestu se je led nagromadil v jez in zaprl strugo. Morali smo na suho in nesti čoln četr ure daleč. V Benango smo prišli šele 22., kjer smo našli svoje

konje. Naši konji so bili slabi, naša prtljaga pa tako težka, ker smo morali na pot vzeti vsakovrstne potrebe, da smo dvomili, ako jo bomo tudi končali. Vsedtega smo prepustili jaz in drugi, izzeti so bili le gonjači, svoje konje, da nosijo prtljago. Obkel sem indijansko potno obleko in potoval z njimi tri dni, dokler nisem uvidel, da bo vzelo mnogo časa, predno bomo prišli domov. Konji so bili vsaki dan manj sposobni za polovanje; mraz je naraščal, pot je bila slaba po debelem snegu, ki je zmrzoval. Sklenil sem, da se ne smem zakasnit s poročilom na njega ekselenco governorja in odločil sem se, da bom peš potoval skozi gozde."

"Potem sem nastopil svojo pot z gospodom Gistom, edinim spremljevalcem (v sredo dne 26. decembra). Drugi dan sva naltela na tolpo francoskih Indijancev, ki so prežali na naju. Neki Indijanec je ustrelil iz bližine 15. korakov name ali na gospoda Gista, k sreči je pa zgrešil svoj cilj. Vjela sva tega fanta in ga obdržala do devetih zvečer. Potem sva ga izpustila. Hodila sva celo noč, ne da bi se vstavila, da bi nas drugi dan ne došli. Vedela sva, da nama bodo sledili, ko se zdani."

"Drugi dan, dne 28., sva hodila, dokler se ni zmrčilo. Prišla sva do reke Allegheny. Upala sva, da bo reka zamrznjena. Led je bil ob vsakem obrežju le petdeset čevljev širok; mogoče je led popokal na zgornjem delu reke, ker je plaval po nji z naglico in v veliki množini. Edino sredstvo, s katerim bi se prišlo na drugo stran, je bil plav. Takšnega sva tudi napravila s slabo sekuro. Svoje delo sva dokončala ob solnčnem zahodu. Takoj sva spravila plav v vodo in odrinila od kraja. Komaj sva bila sredi pota, sva bila sredi leda. Imela sva smrt pred svojimi očmi in bati se je bilo treba, da se plav pogrezne vsaki trenotek. Izpostavil sem svoj drog, da bi bil plav prost ledu; ali deroča reka je vrgla led s tako silo ob drog, da sem padel v deset čevljev globoko vodo. K sreči sem se prijel za plav in sem zlezal zopet iz vode. Vzlic združenemu naporu nisva mogla h kraju, temveč sva morala zapustiti plav in iti na bližnji otek."

Mraz je bil tako hud, da je Gist ozebel na prstih na rokah in nogah, oda je tako hitro zmrzovala da sva drugo jutro brez težkoče šla po ledu na suho. Svojo pot sva nadaljevala s tako naglico, da sva bila dne 16. januarja 1754 v Williamsburgu. Šel sem k governorju, izročil sem mu list francoskega poveljnika in poročal o svojem delu."

Francoški poveljnik je na pismo governorja odgovoril ljudno, pa ne določno. Priporočal je naj se obrne na markija Duquesna, governorja v Kanadi. Francozom je bilo na srečo, da povečajo svojo moč v Ameriki, zato se niso mnogo brigali za ugovore navadnega kolonialnega governorja.

Zbornica v Virginiji je takoj odredila, da se pokliče pod orožje polk, broječ tri sto mož, za obrambo meje. Poveljništvo so izročili polkovniku Josua Fryju, ki je dobro poznal zapad. Kot namestnik mu je bil dodeljen Washington. Slednji si je izprosil dovoljenje, da sme z dvema stotinjama odkorakati kot predstraža, da izve za pozicijo sovražnika in ohrani prijateljstvo Indijancev.

Po prihodu so ga takoj obiskali Indijanci in mu povedali, da Francozi grade utrdbo med rekami Monongahela in Alleghany in da so pregnali rokodelce "Ohijske družbe" z zapadnega obrežja reke Ohio. Po tem poročilu se je Washington pod vodstvom Indijancev takoj podal na pot. V temni in deževni noči je napadel tabor po prvi salvi z bajonetom. Ujel je celo posadko. V boju je padel le poveljnik Jumonyville.

Mejtem časom je na potu umrl polkovnik Fry. Njegovo mesto je prevzel Washington, polk se je pa pomnožil na štiri sto mož. Na velikem travniku so zgradili forto in ji dali ime "Necessity". Ko je bila trdnjava dodelana, je polk pričel prodirati proti Dusquenu. Ali moral se je vrniti, ker je bilo Francozov nad petnajst sto in pohajala so Angležem tudi živila. (Dalje prihodnjč.)

SLOVENSKO - HRVAŠKI STAROKRAJSKI ODVETNIK,

(ADVOKAT)

DR. PERO PERIC

office Room 1503-4 City Hall Square B'd'g
139 N. Clark Street, Chicago, Ill.

Odvetniška pisarna za vse avstro-ogrške in ameriške pravne posle zastopa na vseh sodiščih. Tirja delavske poškodbe v slučaju nezgode in smrti. Prevzema vse odvetniške-sodniške posle za stari kraj. Kdor želi o moji pisarni podatkov, naj se popraša pri Mr. Martinu Potokarju. -- -- --
Pišite v slovenskem jeziku.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska tvornica za ZASTAVE, BEGALJE, ENKE, KAPE, PECATE itd. v Ameriki.

Izdeluje zlate snake za vsa slovenska, hrvaška, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.

Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.

Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvaški in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

Kupujte pri nas umetne noge in roke iz kavčuka, hrbtno podpornice, podpornice za izvenne noge. Opravo za mrtvoudne ljudi, najnovije podpornice za ravne dilce. Pasove za kilo, životne obramnice, elastične nogavice in vse ortopedične potrebščine, bolniško orodje in operacijske potrebščine. Popravljamo vse v to stroko potrebne stvari. Za dame postrežba dam:

American Artificial Limb Co.
1623 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois.

Tel. Canal 3879. Odprto od 8. zjut. do 8. zvečer. Pišite po cenik!

Frank Stonich,

brat zlatarjev Jacoba in Johna Stonicha, se priporoča cenjenim rojakom širom Amerike.

Kadar potrebujete ali kupujete zlatnino n. pr. ure, verižice, prstane, broške itd., se obrnite name, ker boste dobili blago prve vrste.

VSE GARANTIRANO!

V zalogi imam znake, prstane, priveske, broške raznih jednot in zvez

FRANK STONICH,

7 W. Madison St., Saving Bank Bldg., Room 605, CHICAGO, ILL.

PRODAJAM ZEMLJO V SOLNČNI FLORIDI!

Vi lahko kupite eno naših farm v Floridi iz vaših prihrankov \$5.00 na mesec ali 17c na dan. Samo 7 milj do jezera Ashby, Volusia county, Florida. Na razpolago imamo fino zemljo, katere cena bo v par letih še enkrat večja. Precej Slovencev je že kupilo zemljo od mene. Potrebujem dobre in vestne agente. Pišite za pojasnila:

ANTON FLORI,

GENERAL AGENT FLORIDA ZEMLJE,

406½ N. Broadway, Pittsburg, Kans.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

Pravo česko pivo iz žateckega hmelja.

Naročite si en zaboj pri nas.
Gotovi smo, da Vam bode ugajal.

Tel. Canal 991.

J. F. ROUŠAR, ravnatelj.

